

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย. เครือข่ายการเรียนรู้และการจัดการของชุมชนที่เกี่ยวกับป่าชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- กัญญา ชมศิลป์. การจัดการข่าวสารความรู้ของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- กาญจนา แก้วเทพ. ภาพรวมของพัฒนาการขององค์กรชุมชน. ใน องค์กรชุมชน : กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม, หน้า 11-59. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540.
- เกษียร เตชะพีระ. บทสัมภาษณ์ ดร.เกษียร เตชะพีระ. ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณาธิการ), ประชาสังคมทรรคนะนักคิดในสังคมไทย, หน้า 121-145. กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, “ประชาสังคม : มิติใหม่ของการเมืองสาธารณะ” ใน สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ (บรรณาธิการ), ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, หน้า 35-107. กรุงเทพมหานคร : โครงการสำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2540.
- โกลด์สเวิร์ธี, เดวิด. มองทฤษฎีการพัฒนารูปแบบวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลโดย ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ชนิษฐา ศรีรัตน์. แหล่งความรู้และกระบวนการจัดการแหล่งความรู้ในชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาในวิถีของชุมชน : รูปแบบและการปฏิบัติการ. ม.ป.ท., 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาในวิถีชุมชน : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, ม.ป.ป.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 27 (เมษายน-พฤษภาคม 2536)
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพมหานคร : เม็ดทรายพรินติ้ง, ม.ป.ป.
- งามเนตร จริงสูงเนิน. องค์การชุมชนเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาขององค์การชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก - แม่เลา ตำบลป่าแป๋อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- จรรย์ชัย วรรณทอง. กระบวนการทางการศึกษาในการจัดองค์กรและการดำเนินงานทางการศึกษาของกลุ่มสตรีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- จรรย์ พูเต็มวงศ์. กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา. วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาชนบท, 2537.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง, รศ.ดร. การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง, ดร. พื้นฐานการศึกษา หลักการและแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, 2534.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. บทสัมภาษณ์ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ในชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณาธิการ), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย, หน้า 37-52 . กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. บทสัมภาษณ์ ศ.ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่. ในชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณาธิการ), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย. หน้า 91-118 . กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. การพัฒนาประเทศตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวคิดการจัดการพัฒนาในประเทศไทยในทศวรรษหน้า : วิสัยทัศน์ NIDA. กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในวาระครบ 30

- ปี แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540ก.
- ชีรวัดน์ นิจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศึกษานิตเทศก์กรมการฝึกหัดครู, 2528.
- ชูลีรัตน์ เจริญพร. การเคลื่อนไหวของชุมชนและองค์กรของชุมชนบ้านครัว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ชูชัย ศุภวงศ์. แนวคิด พัฒนาการ และข้อพิจารณาเกี่ยวกับประชาสังคมไทย กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2540ก.
- ชูชัย ศุภวงศ์. พัฒนาการของประชาสังคมไทยร่วมสมัย. ใน สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ (บรรณาธิการ), ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 109-144. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2540ข.
- ชูชาติ เหลี่ยมวานิช. เครือข่ายการเรียนรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชนในชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. รัฐศาสตร์การบริหารรัฐกิจ ทฤษฎี : หนึ่งทศวรรษรัฐศาสตร์แนววิพากษ์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 254.
- ฉาคส์ เดอลอร์ส และคณะ. การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน. แปลโดย ศรีน้อย โปวาทอง และคณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- ฐิตินบ โกมลนิมิ. ประชาสังคมกับชุมชนทางอากาศ. มติชนรายวัน. (10 กุมภาพันธ์ 2539) : 32.
- ณัฐพล ชันธไชย. แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาชนบท. ใน จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (บรรณาธิการ), การบริหารการพัฒนาชนบท, หน้า 1-25. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2527.
- เดวิท แมทิวส์. จากปัจเจกสู่สาธารณะ : กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง. แปลและเรียบเรียงโดย ฐิรวุฒิ เสนาคำ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2540.
- ทรงพล เจตนาวณิชย์. ลักษณะของโครงการพัฒนาขนาดเล็กและกระบวนการสนับสนุนจากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. ในสีลาภรณ์ นาคทรพรพ และฉลวยลักษณ์ ลินประเสริฐ (บรรณาธิการ). ตัวชี้วัดสำหรับงานพัฒนาชนบท : ประสบการณ์จากนักพัฒนา, หน้า 12-28 . กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2538.

- ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. ชุดวิชาทางการวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน เล่มที่ 2 การเลือกปัญหาและการกำหนดปัญหาวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, 2538.
- เทียน นารินทร์ทอง. กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนชนบทภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- ธีรยุทธ บุญมี. สังคมเข้มแข็ง (civil society). ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณานุกรม), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. การวิเคราะห์อภิมาน. วารสารวัดผลการศึกษา 8 (มกราคม-เมษายน 2530) : 21-38.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. บทสัมภาษณ์ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์. ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณานุกรม), ประชาสังคมทรรศนะนักคิดในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ปัญหาท้าทายของสังคมไทย : ใครจะได้อะไร? อย่างไร? รายงานประกอบการประชุมบนหนทางสู่ออนาคต. ชลบุรี : ม.ป.ป., 2536.
- บรรชร กล้าหาญ. การเปลี่ยนแปลงกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตของเกษตรกรพื้นบ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- ประมาณ ตันติกุล. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. คำนำ ประชาคมพินิจโลกกับวิสัยทัศน์พินิจโลก. ใน พลเดช ปิ่นประทีป (บรรณาธิการ), สองแควเสวนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน, พินิจโลก : ชมรมศึกษาเพื่อการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน (ช.พ.อ.), 2540ก.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. พุทธธรรมกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ม.ป.ป.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538ข.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ระเบียบวาระแห่งชาติ ปฏิรูปสังคมไทย. ใน มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 18 ฉบับที่ 935 (21 กรกฎาคม 2541ก.)

- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. บทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี. ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณานุกรม), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540ข.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ปฏิรูปการศึกษาไทย (การยกเครื่องทางปัญญา) ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และมาตรการ. ใน ดร.อุทัย ดุลยเกษม ธรรมเกียรติ กั่นอริ และ วิวัฒน์ คติธรรม นิตย์ (บรรณาธิการ), ปฏิรูปการศึกษา การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์วิชาการและมูลนิธิสตรี-สฤตวิวงศ์, 2539ข.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ประชาสังคมกับการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน. ใน พลเดช ปิ่นประทีป (บรรณาธิการ), พิษณุโลก 2020 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอินโดจีน. พิษณุโลก : ชมรมศึกษาเพื่อพัฒนาระบบอินโดจีน, ม.ป.ป. ข.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. วัฒนธรรมกับการพัฒนา. ใน พิทยา ว่องกุล (บรรณาธิการ), ไทยกับยุควัฒนธรรมทาส. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิถีทรรศน์, 2541ง.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. วิฤติการณ์ สังคมไทยมาจากสังคมอ่อนปัญญา. สัมภาษณ์โดยจูไรรัตน์ แสนใจรักษ์ และ ชลิศร์ หมื่นทา, กสิยศกับหายนะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิถีทรรศน์, 2540ค.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. การดำรงชีวิตที่มีคุณค่าในสังคมสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2538ก.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. การพัฒนาประชาธิปไตย และการปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2537.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ธรรมิกสังคม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2538ค.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ปฏิรูปการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2539ก.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ประชาคมตำบล. กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2541ข.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2541ค.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2538ง.
- ประเวศ วะสี. แนวคิดและยุทธศาสตร์ สังคมสมานภาพและวิชา. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา และมูลนิธิโกมลคีมทอง, 2526.
- ประเวศ วะสี. ศ.นพ. การพัฒนาประชาคมจังหวัดประสพการณ์เบื้องต้นจากสีเขียวอินโดจีน. ใน พลเดช ปิ่นประทีป (บรรณาธิการ), พิษณุโลก 2020 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอินโดจีน, พิษณุโลก : ชมรมศึกษาเพื่อพัฒนาระบบอินโดจีน, ม.ป.ป.[1].

- ปาน กิมปี. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ผ่องผิว หิรัญรังสิต. การรวมกลุ่มสตรีในชนบท : กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านศรีดอนมูล ตำบลชุมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- ภาสกร เชนนะศิริ. เครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- ภูษา ศรีวิลาศ. กระบวนการแก้ปัญหาของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, 2542.
- พลเดช ปิ่นประทีป, การพัฒนาประชาคมจังหวัดประสพการณ์เบื้องต้นจากสี่แยกอินโดจีน. ใน พลเดช ปิ่นประทีป (บรรณาธิการ), พิษณุโลก 2020 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, พิษณุโลก : ชมรมศึกษาเพื่อการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ม.ป.ป.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. ม.ป.ท., 2538.
- พิทยา ว่องกุล. ชุมชนอาชีพไทย : ประชาชีพไทยทางรอดและการพัฒนาที่ยั่งยืน. ใน พิทยา ว่องกุล (บรรณาธิการ), จุดจบรัฐชาติสู่...ชุมชนอาชีพไทย, หน้า 119-147. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิถึทรรศน์, 2541.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. แผนแม่บทเพื่อการฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2540ข.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. ข้อเสนอคำจำกัดความ. ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณาธิการ), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540ก.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. สัมภาษณ์พิเศษ. มติชนรายวัน (9 มกราคม 2541ค.)
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. การอภิปรายในการสัมมนาคนดีศรีสังคม ปี 2541. เอกสารประกอบการอภิปราย ณ หอประชุมศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2541ก.

- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. ประชาคมตำบล : หมายเหตุจากนักคิด. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2541ข.
- มณีรัตน์ มิตรประสาธ. การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมอำนาจประชาชน : ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- แมทิวส์, เดวิท. จากปัจเจกสู่สาธารณะ : กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง. แปลโดย จีรวิมล เสนาคำ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2540.
- ยศ สันตสมบัติ. ท่าเกวียน : บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม. ม.ป.ท., 2538.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2538.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง, 2532.
- วัชรพงศ์ สุรรักษา. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง : กรณี 2 หมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.
- วัฒนพร คชภูมิ. การจัดการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนสาคลี อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- วันชัย สีหะ. องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.
- วิมลลักษณ์ ชูชาติ. การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- วิชัย ตันศิริ. เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาระบบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์ แรกพิณิจ. รายงานการศึกษาวิจัย บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ท., ม.ป.ป.

- ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แนวทางการพัฒนา
ประเด็นวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชน. ม.ป.ท., 2541.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ, รศ.ดร. ประมวลสาระชุดวิชา การสัมมนาประถมศึกษา หน่วยที่
1 - 4 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2526.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น :
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- สังัด อุทรานันท์. การสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพ
มหานคร : เจริญผล, 2531.
- สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาและองค์กรเซเบโม (CEBEMO) ประเทศเนเธอร์แลนด์. รายงานการวิจัย การดำรงอยู่ของชุมชนกระบวนการต่อสู้และการพัฒนา
กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาเขตจอมทอง ศูนย์สังคมพัฒนาเชียงใหม่. ม.ป.ท., 2533.
- สายพิรุณ น้อยศิริ. ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรประชาชนในชนบท: ศึกษาเฉพาะ
กรณีธนาคารข้าวบ้านโนนขุขันธ์ ตำบลชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
พ.ศ. 2530.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ดร. การพัฒนาชุมชนแบบการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ดร. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. ม.ป.ท., 2539.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ดร. หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สีลาภรณ์ นาครทรรพ, ดร. การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ใน เอกสารสืบเนื่องจากการ
ประชุมเรื่องการศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร
: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2539ก.
- สีลาภรณ์ นาครทรรพ, ดร. แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม : ระดับกลุ่ม/
ชุมชน. ใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอี่ (บรรณาธิการ), การพัฒนาเครื่องชี้
วัดคุณภาพชีวิตและสังคม, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย, 2539ข.
- สีลาภรณ์ นาครทรรพ. ระบบการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชน
อีสานใต้. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช. 8 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2538) : 40.
- สุภางค์ จันทวานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540.
- สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- สุมาลี วรรณรัตน์. การใช้การศึกษาและการพัฒนาเพื่อยับยั้งการย้ายถิ่นฐานของสตรีชนบทภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537
- สุเมธ ทรายแก้ว. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชน บ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537.
- สุรวุฒิ ปัดไธสง. องค์ความจำในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- สุริยา จันทนนคร. บทบาทของบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ. ประชาสังคม : ดุลยภาพใหม่เพื่อสุขภาพ. ใน สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ (บรรณาธิการ), ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ, หน้า 1-34. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2537.
- สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ. (บรรณาธิการ), ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2540.
- เสน่ห์ จามริก. แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย บทวิเคราะห์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2537.
- เสรี พงศ์พิศ และคณะ. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชน : แล้วชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538.
- อรทัย อาจอ่ำ. ชุมชนเชิงกี : วิถีชีวิตและกระบวนการพัฒนาสู่การพึ่งตนเอง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- อนงค์ ลอยมา. บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการพัฒนาชุมชนชนบทของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) จังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.
- อนุชาติ พวงสำลี และ วีรบูรณ์ วิสารทสกุล. ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมาย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2540.

- อนุชาติ พวงสำลี. ตัวชี้วัด : เครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. มติชนรายวัน, (9 มกราคม 2541).
- อภิชัย พันธเสน, ดร. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค ตอนที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2539.
- อภิชัย พันธเสน, ดร. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา, 2539.
- อมรวิชัย นาคทรพร. ความจริงของแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์, 2541.
- อุทัย ดุลยเกษม และ เอนก นาคะบุตร. เสริมความแข็งแกร่งให้ตำบล จากวิถีคิดสู่วิถีปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2541.
- อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540.
- อุทุมพร จามรมาน. การสังเคราะห์งานวิจัย : เชิงปริมาณ เน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า. กรุงเทพมหานคร : ฟันนี้พับลิชชิ่ง, 2531.
- อุทุมพร จามรมาน. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- เอกพจน์ เกษมกุลทรัพย์. กระบวนการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพนอกระบบของคนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.
- เอนก นาคะบุตร. คนกับดิน น้ำ ป่า : จุดเปลี่ยนแห่งความคิด. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2536.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. บทสัมภาษณ์ ผศ.ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์. ใน ชูชัย ศุภวงศ์ และ ยุวดี คาดการณ์ไกล (บรรณาธิการ), ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร : มติชน, 2540.
- โอวาท สุทธนารักษ์. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ภาษาอังกฤษ

- Barker, L. M. **Learning and Behavior**. New York : Macmillan Colege, 1994.
- Cohen, Jean L. and Arato, Andrew. **Civil Society and Political Theory**. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 1990.
- Etzioni, Amitai. **The spirit of community**. Hammersmith, London : Fontana Press, 1995.
- Levin, Andrew S. "Civil Society and Democratization in Haiti" from <http://www.law.emory.edu/EIL/volumes/fall95/alevin.html>
- Morales, Horatio R. "Civil Society Must Claim The Future" **Proceeding of the Asia-Pacific NGO Symposium on Social Development**, 1994.
- Neufeldt, Victoria and David B. Guralnik (ed.) **Webster's new world dictionary of american English**. 3 rd colege ed., New York : Prentice Hall, 1994
- Noblit, George W. and R. Dwight Hare. **Meta-ethnography : Synthesizing Qualitative Studies**. Newbury Park, California : SAGE Publications, 1988.
- Putnam, Robert D., Leonardi, Robert and Navetti, Raffaella **Making Democracy Work : Civic Traditions in Modern Italy**. Fifth Printing, Princetion : Princeton University Press, 1994.
- Schunk, Dale H. **Learning Theories : And Educational Perspectives**. New York : Macmillan Publishing Company, 1991.
- Seligman, Adam B. **The Idea of Civil society**. New York : The free Press, 1992.
- Thomas, Alan M. **Beyond Education : A New Perspective on Society's Management of Learning**. California : Jossey-Bass Inc., Publishers, 1991.
- Tuijnman, Albert C. (ed.) **International Encyclopedia of Adult Education and Training** Second Edition, Oxford :BPC wheatons Ltd. Exeter, 1996.
- Wasi, Prawase. **Community and Sustainable Development**. The paper that are presented in the Pleanary Session, ICEA Seventh World Conference on Sustainable Development Through Community Education, At Jomtein, Pattaya, Thailand, 31 July - 4 August 1995.
- Yamamoto, Tadashi. (ed.) **Emerging Civil Society In the Asia Pacific Community**. Singapore : Japan Center for International Exchange, 1995.
- Yin, Robert K. **Case study research : design and methods**. 2 nd ed. California : Sage Publication, 1994.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ผลการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

ปี พ.ศ./ชื่องานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	สถานะของงานวิจัย	หมายเหตุ
พ.ศ. 2530			
1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี ธนาคารข้าวบ้านโนนขุขย ตำบลชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา	สายพิรุณ น้อยศิริ	วิทยานิพนธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์
พ.ศ. 2531			
2. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง ของชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน	โอวาท สุทธนารักษ์	วิทยานิพนธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ชุมชนแข่งกี : วิถีชีวิต และกระบวนการพัฒนาสู่การพึ่งตนเอง	อรทัย อาจอ่ำ	งานวิจัยของหน่วยงาน	มหาวิทยาลัยมหิดล
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่ บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนุเคราะห์เด็กนอร์เวย์ จังหวัด ขอนแก่น	สมพงษ์ บัวชาบาล	วิทยานิพนธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2537			
5. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาชนบท ตำบลน้ำขาว อำเภอจะ นะ จังหวัดสงขลา	สุนทร ยุทธชนะ	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยสงขลา- นครินทร์
6. รายงานการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายสำหรับการศึกษาเพื่อปวงชน : กรณี ศึกษานบ้านสระคูณ ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	อนันต์ ลิขิตประเสริฐ	งานวิจัยของหน่วยงาน	สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์

ปี พ.ศ./ชื่องานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	สถานะของงานวิจัย	หมายเหตุ
7. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2538	ศลิษา พึ่งแสงแก้ว	วิทยานิพนธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
8. เครือข่ายการเรียนรู้และการจัดการของชุมชนเกี่ยวกับป่าชุมชน	กอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. การใช้การศึกษาและการพัฒนาชุมชนเพื่อยับยั้งการย้ายถิ่นของสตรีชนบทภาคเหนือ	สุมาลี วรรณรัตน์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	จรัญ พูเต็มวงศ์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11. กระบวนการทางการศึกษาในการจัดองค์กรและการดำเนินบทบาททางการศึกษาของกลุ่มสตรีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน	จรรยา วรรณทอง	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
12. ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมุนเวียน	ชาติชาย มณีกาญจน์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
13. ทำเกวียน : บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม	ยศ สันตสมบัติ	งานวิจัยส่วนบุคคล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
14. ภาวะผู้นำและกระบวนการกลุ่มในการพัฒนาชนบท	นิคม พรหมมาเทพย์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
15. วิเคราะห์ศักยภาพการพึ่งตนเองในชนบท	ถวิล กัลชาญพิเศษ	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปี พ.ศ./ชื่องานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	สถานะของงานวิจัย	หมายเหตุ
16. องค์การชุมชนเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาขององค์การชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ ราก-แม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	งามเนตร จิ่งสูงเนิน	วิทยานิพนธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์
17. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชนชนบท	ประมาณ ดันติกุล	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. การจัดการกับความขัดแย้งของชุมชนชนบทเชียงใหม่	ปทุมรัตน์ ต่อวงศ์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
<u>พ.ศ. 2539</u>			
19. กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุม ชน	ปรียา วรรณฤทธิ์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
20. การรวมตัวของประชาชนเพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของตน เองในชนบท	นภาพร มูลมั่ง	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
21. การรวมกลุ่มสตรีในชนบท : กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านศรีคอนมูล ตำบลชมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	ผ่องผิว หิรัญรังสิต	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
22. การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมอำนาจประชาชน : ศึกษา กรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	มณีรัตน์ มิตรประสาท	วิทยานิพนธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
23. กระบวนการแก้ปัญหาชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูล ในชุมชน	ภูษา ศรีวิลาศ	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปี พ.ศ./ชื่องานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	สถานะของงานวิจัย	หมายเหตุ
<u>พ.ศ. 2540</u>			
24. การจัดการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนสาคลี อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วัฒน์พร คชภูมิ	วิทยานิพนธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์
25. การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	วิมลลักษณ์ ชูชาติ	วิทยานิพนธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
26. กระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับตัวของชุมชนสาคลีท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	สุรินทร์ กิจนิตยชีวีและคณะ	งานวิจัยส่วนบุคคล	
27. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน	ปาน กิมปี	วิทยานิพนธ์	
28. การพึ่งตนเองวิถีสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนวัฒนธรรมมารวิชัย อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	อารตี อยุทธนคร	วิทยานิพนธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<u>พ.ศ. 2542</u>			
29. การเคลื่อนไหวของชุมชนและองค์กรของชุมชนบ้านครัว	ชุลีรัตน์ เจริญพร	วิทยานิพนธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์
30. การสร้างความหมายเกี่ยวกับชุมชนในกระบวนการผ้าป่าข้าวภายใต้บริบทของงานพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดพะเยา	อริยา เศวตามร์	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
<u>พ.ศ. 2543</u>			
31. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	อรสุดา เจริญรัก	วิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยศรีนคริน- ทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงรายละเอียดงานวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำไปสังเคราะห์

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนา องค์กรประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีธนาคาร ข้าวบ้านโนนขุย ตำบลชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา (สายพิรุณ น้อยศิริ, 2530)	1. สมาชิกในชุมชนมีความผูกพัน ช่วยเหลือกันโดยการรวมตัวกัน ดำเนินการจัดตั้งธนาคารข้าว (99 - 101) 2. สมาชิกในชุมชนรวมกันแก้ ปัญหาขาดแคลนข้าวบริโภคของ สมาชิกบางส่วนในชุมชน โดยร่วม กันจัดตั้งธนาคารข้าวทำให้สมาชิก แก้ปัญหาการขาดแคลนข้าว สำหรับบริโภคได้ (90) 3. ชุมชนสามารถกำหนดวิถีทาง แก้ปัญหาของตนเองได้ แม้ว่า ทางราชการโดยกรมพัฒนาชุมชน จะพยายามให้ชุมชนปฏิบัติตาม ระเบียบที่ทางราชการกำหนด แต่ชุมชนก็ยังยืนยันที่จะ ดำเนินการตามแนวทางของชุมชน จนกระทั่งสามารถดำเนินการได้ ประสบผลสำเร็จ (90, 91, 109)	1. ชาวบ้านในชุมชนบ้านโนนขุย ตระหนักในปัญหาขาดแคลนข้าว ในการบริโภค (68 - 71) 2. ชุมชนบ้านโนนขุยได้รับ แนวคิดในการแก้ปัญหา (71 - 72) 3. มีการเผยแพร่แนวคิดเรื่อง ธนาคารข้าวในชุมชน (72 - 76) 4. สมาชิกในชุมชนบ้านโนนขุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้าน วิธีดำเนินการธนาคารข้าว (76 - 78) 5. สมาชิกบ้านโนนขุยร่วมกัน จัดตั้งธนาคารข้าวโดยการจัดตั้ง ธนาคารข้าวโดยการจัดตั้ง คณะทำงานดำเนินการและจัดให้ มีการรวบรวมข้าวจากสมาชิก (78)	1. เนื้อหา/ความรู้ - หลักการและวิธีการในการ จัดตั้งธนาคารข้าวเพื่อแก้ปัญหา ในการขาดแคลนข้าวบริโภค ของสมาชิกในชุมชน 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำ (72) - สมาชิกด้วยกัน (73) - ชุมชนอื่น (71 - 72) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - อภิปราย (73) - พุดคุยกันในกลุ่มย่อย (73) - เรียนรู้จากประสบการณ์ ของชุมชนอื่น (75) - ถกเถียงปัญหา (76) - พุดคุยกันเป็นการส่วนตัว ของสมาชิก (112) - สมาชิกประชุมกันอย่างเป็น ทางการ (112)	1. ปัจจัยภายใน - ความสามารถของ คณะกรรมการ (97) - ปัจจัยด้านชุมชน - ความสัมพันธ์ ทางสังคมของคนใน ชุมชน (99) - ประสบการณ์ แก้ปัญหาาร่วมกันของ ชุมชน (99) - ชุมชนมีปัญหา และความต้องการร่วมกัน (106) - ปัจจัยด้านผู้นำ - คุณลักษณะผู้นำ (107) - แนวคิดของผู้นำ (109)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>อันแสดงถึงว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4. ในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนข้าวบริโภคของชุมชนได้ก่อให้เกิดผู้นำตามธรรมชาติ ได้แก่ นายกลิ่ง มนโรสง ซึ่งเป็นประธานในการดำเนินการ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็ได้อาศัยอำนาจตามตำแหน่งดังกล่าวมาเป็นแรงผลักดันในการดำเนินงานธนาคารข้าว</p>	<p>6. เมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งเกิดปัญหา สมาชิกได้ร่วมกันแก้ปัญหา (78) จนกระทั่งการดำเนินการธนาคารข้าวเป็นไปด้วยดี</p>		<p>- การมีส่วนร่วมของประชาชน (113)</p> <p>2. ปัจจัยภายนอก</p> <p>- นักพัฒนามีพื้นฐานทางความคิด บุคลิก ลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรประชาชน (114)</p> <p>- แนวคิดขององค์กรที่นักพัฒนาสังคมสังกัดเอื้อต่อการปฏิบัติงานของนักพัฒนา (116)</p> <p>- วิธีการทำงานของนักพัฒนา (116)</p> <p>- บทบาทของนักพัฒนา (119)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
2. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน (โอวาท สุทธนารักษ์, 2531)	1. สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันกัน ความรู้สึกของคนในชุมชนถือว่าตนเองเป็นคนในชุมชนสากล ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสากลมีลักษณะดังกล่าวคือ ระบบเครือญาติ (51-52, 70) 2. สมาชิกของชุมชนสาครีร่วมกันซื้อที่ดินสำหรับก่อตั้งโรงเรียนสาครีวิทยา (77-78) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำโครงการไร่นาสวนผสมเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของสมาชิกในชุมชน 3. การที่ชุมชนได้รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการตัดสินใจของชุมชนเองและดำเนินการด้วยตัวของชุมชนเอง แสดงให้เห็นถึง	กิจกรรม 1 : การซื้อที่ดินสำหรับก่อตั้งโรงเรียนและการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาครีวิทยา 1. ขั้นตอนดำเนินงาน (80) 2. ขั้นตอนปฏิบัติงาน (80) 3. ขั้นตอนประเมินผล (80)	กิจกรรม 1 : การซื้อที่ดินสำหรับก่อตั้งโรงเรียนและการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาครีวิทยา 1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การจัดหาที่ดินสำหรับเน้นที่ก่อตั้งโรงเรียน (76-80) - การจัดหาเงินเพื่อก่อตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน (76-80) 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำ - สมาชิกในชุมชน - สภาพแวดล้อมของชุมชน (76-80) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การฟัง, พูด - การปรึกษาหารือ	กิจกรรม 1 : การซื้อที่ดินสำหรับก่อตั้งโรงเรียนและการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาครีวิทยา 1. ความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกที่อยากให้ท้องถิ่นของตนเองเจริญ 2. ความสัมพันธ์ทางเครือญาติของสมาชิกในชุมชน 3. สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน 4. สมาชิกในชุมชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน 5. บุคลิกของผู้บริหารโรงเรียน

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ความสามารถในการพึ่งตนเอง ของชุมชน (77-79)</p> <p>4. ขณะที่ชุมชนสาคลีได้รวมตัวกัน พัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชน ได้ก่อให้เกิดผู้นำทางความคิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการคือ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน สาคลีวิทยา</p>		<p>- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (76-80)</p>	<p>- เป็นคนในชุมชน</p> <p>- ถ่อมตน</p> <p>- ยกย่องให้เกียรติ ผู้ร่วมงาน</p> <p>- รับฟังความคิดเห็น และเรียนรู้จากชาวบ้าน</p> <p>- เห็นความสำคัญของ การมีส่วนร่วม</p> <p>6. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ ชุมชนมีส่วนร่วม</p>
		<p><u>กิจกรรมที่ 2 : การดำเนินการ โครงการไร่นาสวนผสม</u></p> <p>1. สร้างจิตสำนึกการพึ่งตนเอง ของชุมชน (133-135)</p> <p>2. จัดตั้งองค์กรประชาชนขึ้นมา ดำเนินการโครงการไร่นา สวนผสมโดยดำเนินการตาม ขั้นตอน</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 2 : การดำเนินการ โครงการไร่นาสวนผสม</u></p> <p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <p>- การพึ่งตนเอง (133)</p> <p>- ความรู้เกี่ยวกับไร่นา สวนผสม (160) ดังนี้</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 2 : การดำเนิน การโครงการไร่นาสวนผสม</u></p> <p>1. คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน (104)</p> <p>2. ความสนใจของนักเรียน ที่เลือกเรียนเกษตร (104)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		<ul style="list-style-type: none"> - คิดค้นและตัดสินใจแก้ ปัญหา - ดำเนินการ - ประเมิน 	2. ฐานการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (160) - สมาชิก (160) - สภาวะแวดล้อมของชุมชน (160) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - การกระตุ้นให้คิด (133) - การให้ความรู้ (160) - สนทนา - ศึกษาดูงาน - ลงมือปฏิบัติ 	3. การได้รับรางวัล พระราชทานของโรงเรียน ทำให้เกิดกำลังใจ 4. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน (105)
3. ชุมชนแข่งกี : วิถีชีวิตและ กระบวนการพัฒนาสู่การพึ่ง ตนเอง (อรทัย อาจอำ, 2531)	1. สมาชิกชุมชนแข่งกีมีความ สนิทสนมกันแบบเพื่อนบ้าน และรู้สึกว่าเป็นสมาชิกในชุมชน เดียวกัน มีการยอมรับร่วมกัน ระหว่างคนรวยกับคนจน (67)	1. ชาวบ้านได้ยื่นข่าวการไล่ที่ เป็นระยะ ๆ จึงเกิดความตระหนัก ในความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ของตน (37)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย (37) - วิธีการเก็บออมเงินเพื่อชำระ ค่าที่ดิน (54) 	1. คุณลักษณะของผู้นำ <ul style="list-style-type: none"> - ศักยภาพและ ภูมิปัญญา - ความเสียสละ - เอาใจใส่ปัญหาของ ชุมชน (66-67)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกชุมชนแข่งกันได้ร่วมกัน แก้ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของ สมาชิกในชุมชน จนกระทั่ง สามารถก่อตั้งสหกรณ์เคหะสถาน ชุมชนแข่งกัน</p> <p>3. การที่ชุมชนแข่งกันสามารถแก้ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของสมาชิก ในชุมชน โดยการริเริ่มของ ชุมชนเองแสดงให้เห็นว่าชุมชน แข่งกันสามารถพึ่งตนเองได้ (71)</p> <p>4. การรวมตัวกันของสมาชิก ชุมชนแข่งกันเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่ อาศัยมีผู้นำตามธรรมชาติ (29)</p>	<p>2. ชาวชุมชนเลือกวิธีการดำเนิน การโดยการคัดเลือกผู้นำขึ้นมา 9 คน เพื่อรวมตัวกันเคลื่อนไหว แก้ปัญหาที่อยู่อาศัย (37) ผู้นำ และชาวชุมชนเดินทางไปขอ คำชี้แจงเรื่องการใช้ที่ดินจาก สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองค์ ต่อมาผู้นำและชาวชุมชนได้ถวาย ฎีกาต่อสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาและสมเด็จพระ นางเจ้าพระบรมราชินีนาถ (39) ซึ่งก็ยังไม่ได้ผล</p> <p>3. ชุมชนแข่งกันหันมาแก้ปัญหา โดยร่วมทำงานกับศูนย์วิชาการ ที่อยู่อาศัย</p>	<p>- วิถีทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (60)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกในชุมชน (37) - ผู้นำ (29) - เจ้าหน้าที่ของ ศวช. (60)</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การปรึกษาหารือ (37) - การพูดคุย (56) - การบรรยาย (56) - การอภิปราย (56) - การฉายสไลด์ (56) - การประชุมกลุ่มย่อย (56) - การประชุมชี้แจง (54) - การอ่านเอกสาร (56) - การอธิบายสั้น ๆ (56) - การทัศนศึกษา (61)</p>	<p>2. ชุมชนมีความเป็นอิสระ สามารถคิดไตร่ตรองเพื่อ แก้ปัญหาของชุมชนได้ (66-67)</p> <p>3. ความต้องการหลักประกัน ของชุมชน (66-67)</p> <p>4. ชุมชนมีความต้องการที่จะ ดำเนินการแก้ปัญหาด้วย ชุมชนเอง (66-67)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		<p>(ศวช.) มีการประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในชุมชน จนกระทั่งได้ข้อตกลงในหลักการว่าจะใช้วิธีการแบ่งปันที่ดินระหว่างเจ้าของที่ดินคือสำนักงานทรัพย์สินฯ กับชาวชุมชนเซ่งกี้ (45)</p> <p>4. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาลิทธิ (48)</p> <p>5. มีสมาชิกบางกลุ่มไม่พอใจ (51)</p> <p>6. พิจารณาใหม่จนในที่สุดทุกคนพอใจ</p>		

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมการพัฒนา : ศึกษา เฉพาะกรณีหมู่บ้านที่ได้รับการ สนับสนุนจากองค์การ อนุเคราะห์เด็กนอร์เวย์ จังหวัด ขอนแก่น (สมพงษ์ บัวชาบาล, 2531)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านฝางได้ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ได้แก่ ธนาคารข้าว (61) โครงการด้าน การเกษตร (65) 2. สมาชิกในชุมชนบ้านฝางมี ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันมาก เพราะคนส่วนใหญ่อพยพ มาจากบ้านโนนทอง คนที่มาทีหลัง ก็มักจะแต่งงานกับคนที่ย้ายเข้ามา ก่อน ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จึงมีมาก มีการพึ่งพาอาศัยกัน เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ต่อกัน 3. การที่ชุมชนบ้านฝางสามารถ ริเริ่มการดำเนินการกิจกรรมที่ ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนไม่ว่า จะเป็นธนาคารข้าวหรือโครงการ	1. ค้นพบปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา 3. พิจารณาแนวทางแก้ไข 4. ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข ปัญหา 5. วางโครงการแก้ปัญหา 6. ดำเนินการ 7. ประเมิน → รับผลประโยชน์ 8. ปรับปรุงแก้ไข (129-132) ในทุกขั้นตอนสมาชิกชุมชน บ้านฝางมีส่วนร่วม	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การดำเนินการธนาคารข้าว (61) - การเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร (65) - การปลูกถั่วลิสง (66) - การปลูกข้าวโพด (67) - การเลี้ยงไหม (67) - งานฝีมือ (67) - การประเมิน (117) 2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกในชุมชน - องค์การอนุเคราะห์เด็ก นอร์เวย์ - ผู้นำ	1. ระบบการเมืองการปกครอง (32) 2. ปัจจัยทางกายภาพของ ชุมชน (76) 3. พระในวัดบ้านฝางสนใจ ช่วยเหลือชาวบ้าน (83) 4. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการ เชื่อมโยงกันดี (94) 5. สมาชิกในชุมชนเห็น ประโยชน์ของการพัฒนาร่วมกัน (100) 6. ในชุมชนมีคนบริจาคเงินช่วย ในการพัฒนา (100) 7. คนบ้านฝางเป็นนักคิดนักพูด (102) 8. ชาวบ้านฝางนำข้อผิดพลาด ในอดีตมาเป็นบทเรียนในการ พัฒนา (103)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ด้านการเกษตร ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านฝางพึ่งตนเองได้</p> <p>4. การดำเนินกิจการเพื่อการพัฒนาของชุมชนบ้านฝางได้มีผู้นำไม่เป็นทางการเกิดขึ้นเป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เช่น พ่อหนูศิลป์ นันบุญมา, พ่อเริง บุญเลิศ, นายดวล ทองคง นายสมพร นาสूरีย์ เป็นต้น (32)</p>		<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (61) - การอบรม (61) - การเสวนา (110) - การศึกษาดูงาน (113) - การประชุม (113) - การแสดงความคิดเห็น <p>วิพากษ์วิจารณ์ (117)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติการ 	<p>9. กิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน (104)</p> <p>10. คุณสมบัติของผู้นำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยคิดช่วยทำ - โต้งในทางที่ดี - กระจายข่าวได้ดี (105-106) - ผู้นำเข้มแข็ง (111)
<p>5. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาชนบท ตำบลน้ำขาว อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา (สุนทร ยุทธชนะ, 2537)</p>	<p>1. ชวนนำชาวไร่รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ตำบลน้ำขาวโดยมีครูชบ ยอดแก้ว เป็นแกนนำเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชุมชน (51) ก่อให้เกิดการพัฒนาคน (59) พัฒนาเศรษฐกิจ (61) พัฒนาสังคม (63) พัฒนาการ</p>	<p>1. ชุมชนตำบลน้ำขาวประสบปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาความแตกแยกระหว่างชุมชนกับรัฐ (49, 72)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สาระเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ (51) - การลงทุน (61) - การผลิต (61) - การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (63) - การตลาด (63) 	<p>1. มีผู้นำที่เข้มแข็ง (51)</p> <p>2. การช่วยเหลือจากภายนอกคือ เจ้าหน้าที่จาก 4 กระทรวงหลัก (51, 73)</p> <p>3. ผลประโยชน์ที่ได้รับ (92)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ศึกษา (65) พัฒนาสุขภาพ อนามัย (65) พัฒนาการเมือง (65)</p> <p>2. ชาวตำบลน้ำขาวมีความผูกพัน กัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน เนื่องจากเผชิญกับปัญหาความ ยากจนเช่นเดียวกัน (79)</p> <p>3. ชุมชนตำบลน้ำขาวเป็นชุมชน ที่พึ่งตนเองได้เนื่องจากสมาชิก ในชุมชนได้ร่วมกันริเริ่มให้มี กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ ชุมชน สามารถตัดสินใจได้เองที่จะทำ กิจกรรมดังกล่าว ซึ่งยังผลให้เกิด การพัฒนาในด้านต่าง ๆ (59, 61, 63, 65)</p> <p>4. ครูชบ ยอดแก้ว เป็นผู้นำตาม ธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการรวมตัว กันของสมาชิกชุมชนตำบลน้ำขาว เพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ (51)</p>	<p>2. ครูชบ ยอดแก้ว เสนอ แนวทางแก้ปัญหาโดยพัฒนา คนให้มีลักษณะ 7 ประการ (49-50, 72)</p> <p>3. ครูชบ เริ่มโครงการพัฒนา คน โดยเริ่มจัดทำโครงการ สหกรณ์และการออมทรัพย์ที่ โรงเรียนและได้ผลดี (50-51, 72)</p> <p>4. ชาวตำบลน้ำขาวจึงเลือกที่จะ ให้ครูชบ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ให้กับชาวบ้าน (51)</p> <p>5. ครูชบ ได้ชี้แจงแนวคิดกลุ่ม ออมทรัพย์ให้กับชาวบ้าน โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก (51, 73)</p> <p>6. ครูชบ ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ร่วมกันจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ (51)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูชบ ยอดแก้ว (51) - เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก (51) - สมาชิกชุมชนด้วยตนเอง (51) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมชี้แจง (51) - การปรึกษาหารือ (51) - การเข้าร่วมกิจกรรม (51) - การประชุมประจำเดือน (65) - การแสดงความคิดเห็น (66) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		7. เมื่อชาวบ้านช่วยตัวเองได้ ครูชบก็ถอนตัวออกให้ชาวบ้าน ดำเนินการเอง		
6. เครือข่ายการเรียนรู้และ การจัดการของชุมชนเกี่ยวกับ ป่าชุมชน (กอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย, 2538)	1. สมาชิกในบ้านห้วยม้าโค้งได้ ร่วมกันอนุรักษ์และจัดการป่าไม้ ของชุมชน 2. สมาชิกในชุมชนบ้านห้วยม้าโค้ง มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ โดยการแต่งงาน ทำให้เกิดความ สัมพันธ์ทางสังคม มีการเกาะกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (45-46) 3. การที่ชุมชนห้วยม้าโค้งสามารถ รวมตัวกันตัดสินใจด้วยตัวเองใน การดำเนินการอนุรักษ์และจัดการ ป่าชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้	1. ชุมชนบ้านห้วยม้าโค้ง ตระหนักถึงผลกระทบอันเนื่อง มาจากการทำลายป่า (64) โดยการตัดไม้เพื่อเผาถ่านขาย (129) การบุกเบิกพื้นที่เพื่อทำ การเกษตร ก่อให้เกิดวิกฤติน้ำ (129) นอกจากนั้นยังตระหนัก ถึงว่าป่าต้นน้ำลำธารเป็นสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์และเป็นแหล่งกำเนิด ความอุดมสมบูรณ์ 2. ชุมชนโดยผู้นำทั้งเป็น ทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนสมาชิกในชุมชนได้ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา (64, 129)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การดูแลรักษาป่าและการจัด การป่าชุมชน (96, 109, 111, 117) - ความเชื่อว่าแหล่งป่าต้นน้ำ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็น แหล่งกำเนิดความอุดมสมบูรณ์ (109) 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำ (96) - เครือญาติ (96) - สมาชิกด้วยกัน (96) - ผู้สูงอายุ (111) - วัด (113)	1. ความเชื่อของชุมชนใน สิ่งเหนือธรรมชาติ (99, 131, 132) 2. การดำเนินการอย่างจริงจัง (99, 101) 3. การจัดการ (110) 4. เทคนิควิธี (110) 5. การยอมรับการจัดการป่าของ สมาชิกชุมชน (131) 6. การผลักดันของผู้นำ (131) 7. การเห็นประโยชน์ที่ได้รับ จากการดำเนินการ 8. คุณลักษณะผู้นำ - เป็นที่นับถือจากตระกูล ใหญ่ในชุมชน (134)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ในชุมชนบ้านห้วยม้าโก้งมีผู้นำ ตามธรรมชาติคือ ผู้อาวุโส พระแก่เหมือง (64)	3. ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใน การแก้ปัญหา (129) 4. ชุมชนร่วมกันกำหนด ทางเลือกโดยตกลงกันว่าจะต้อง กำหนดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (64) 5. ชุมชนได้ร่วมกันปฏิบัติตาม ข้อตกลง (130) 6. สมาชิกในชุมชนแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับการดำเนินการ และทบทวนอยู่ตลอดเวลาว่า ได้ผลมากน้อยเพียงใด (118, 130) 7. ชุมชนประสบความสำเร็จ ในการอนุรักษ์และจัดการป่าไม้ ของชุมชน	- เวทีประชุมคณะกรรมการ หมู่บ้าน ป่าชุมชน การประชุม ชาวบ้าน - องค์กรพัฒนาเอกชน (126) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การพูดคุยรับฟัง ความคิดเห็น (99) - การสั่งสอน (109) - การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน (111) - การให้การศึกษาแก่บุตร หลานของครอบครัว (113) - การประชุม (118) - การปรึกษาหารือ (118) - การแนะนำ (119) - การเข้าร่วมพิธีกรรม (123) - อบรม (127) - การศึกษาดูงาน (127)	- ฐานะทางเศรษฐกิจดี (134) - มีความคิดเป็น ประชาธิปไตย รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น (134) - มีบุคลิกดี (134) - มีไหวพริวจึงใจ (134) - ทำงานจริงจัง (134) - เสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม (134)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
7. การใช้การศึกษาและการพัฒนาชุมชนเพื่อยับยั้งการย้ายถิ่นของสตรีชนบทภาคเหนือ (สุมาลี วรรณรัตน์, 2538)	1. สมาชิกของชุมชนปางมะโอได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการศึกษาและการพัฒนาเพื่อยับยั้งการย้ายถิ่นของสตรีในหมู่บ้านปางมะโอ ส่งผลให้ชุมชนเกิดแนวคิดที่จะพึ่งตนเอง (113) โดยปรึกษาหารือกันถึงแนวทางประกอบอาชีพและมองนักพัฒนาหรือบุคคลภายนอกเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษามากกว่าที่จะเป็นผู้นำหรือบอกให้ชาวบ้านทำ (114) นอกจากนี้ยังทำให้ชุมชนเกิดความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เกิดกองทุนของหมู่บ้าน (114) ชุมชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา (117) และชุมชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและชุมชน (118)	1. สมาชิกของชุมชนร่วมกับนักพัฒนาและผู้นำศึกษาปัญหาของชุมชน (79) โดยใช้เทคนิคการศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม (PRA) และทำแผนที่ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (80) 2. สมาชิกของชุมชนร่วมกันแสวงหาทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนา (84) 3. สมาชิกในชุมชนร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาของชุมชนโดยจัดให้มีกิจกรรมด้านการศึกษาในเรื่องการพึ่งตนเอง (84) การรวมกลุ่ม (85) การย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในเมือง (85)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การพึ่งตนเอง (84) - การรวมกลุ่ม (85) - การย้ายถิ่นไปทำงานในเมือง (85) - ร้านค้าแม่บ้าน (88-90) - การเลี้ยงปลา (90-94) - การเพาะเห็ด (94-99) - การตั้งกองทุนหมู่บ้าน (101-103) 2. ฐานการเรียนรู้ - นักพัฒนา (79 - 80) - แหล่งศึกษาดูงาน (86) - ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (94-99) - สมาชิกชุมชนด้วยกัน (79-80)	1. ร้านค้ากลุ่มแม่บ้าน (90) - เงินทุนมีน้อย - ชื่อของเชื่อแล้วไม่นำเงินมาชำระ - ผู้รับผิดชอบไม่มีความสามารถในการจัดทำบัญชี 2. กลุ่มเลี้ยงปลา (93-94) - ภาวะความแห้งแล้ง - ความมั่นใจของสมาชิก 3. กลุ่มเพาะเห็ด (99-100) - ประสบการณ์จากการอบรม - ความพร้อมด้านทรัพยากร - การเพาะเห็ดเห็นผลเร็ว - มีแหล่งรับซื้อ

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. ในชุมชนปางมะโอสมาชิกเป็นเครือญาติกัน (50, 54) มีทำที่ประนีประนอมต่อกัน (51, 54)</p> <p>3. การที่ชุมชนปางมะโอสามารถริเริ่มให้มีการก่อตั้งกองทุนออมทรัพย์นั้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (116-117)</p> <p>4. ชุมชนบ้านปางมะโอมีผู้นำตามธรรมชาติคือ พระ ผู้อาวุโส ครู (125)</p>	<p>กิจกรรมด้านอาชีพประกอบด้วยร้านค้ากลุ่มแม่บ้าน (88-90) กลุ่มเลี้ยงปลา (90-94) กลุ่มเพาะเห็ด (94-99) กองทุนหมู่บ้าน (101-103)</p> <p>4. สมาชิกชุมชนร่วมกันติดตามผลดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ (84, 103)</p> <p>5. สมาชิกชุมชนร่วมกันติดตามการดำเนินการ (84, 103)</p> <p>6. สมาชิกชุมชนร่วมกันปรับปรุงแก้ไข (84-103)</p> <p>7. กิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาสภาพของชุมชน (79) - การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา (79) - การศึกษาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม (80) - การศึกษาดูงาน (86) - การดำเนินกิจกรรม - การพูดคุยปรึกษาหารือ (95) - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (101-103) 	<p>4. กองทุนแม่บ้าน (103-104)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การได้รับความรู้จากภายนอก - การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วม
<p>8. กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. (จรัญ พุเต็มวงศ์, 2538)</p>	<p>1. สมาชิกในชุมชนบ้านหลวงและชุมชนบ้านเหมียงได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานร่วมกันในชุมชน โดยดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ กิจกรรม</p>	<p>1. สมาชิกและผู้นำในชุมชนบ้านหลวงและบ้านเหมียงตระหนักถึงปัญหาการขาดเงินทุนสำหรับลงทุนในการผลิต (45)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประหยัด (45) - การรวมกลุ่ม (45) - สถาบันทางการเงินของชาวบ้าน (46) 	<p>1. ผู้นำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความซื่อสัตย์สุจริต (73) - ให้การสนับสนุน (74)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>กลุ่มอาชีพ กิจกรรมาชวาเขา กิจกรรมาลุ่มแม่บ้าน กิจกรรมาประปาหมู่บ้าน กิจกรรมาลุ่มทอผ้า กิจกรรมาเหล่านี้อ่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน (40-41) ทังทางด้านเศรษฐกิจ สังคม (84) และ กิจกรรมาที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนบ้านหลวง ชุมชนบ้านเหมียงคือ กิจกรรมาลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (45)</p> <p>2. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน (40)</p> <p>3. ชุมชนบ้านหลวงและชุมชนบ้านเหมียงสามารถพึ่งตนเองได้ ทังนี้จะได้เห็นจากการที่สมาชิกในชุมชนสามารถรวมตัวกันริเริ่มดำเนินกิจการลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จนกระทั่งเกิดผลดีต่อชุมชน (73)</p>	<p>2. สมาชิกและผู้นำชุมชนได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแนวทางแก้ปัญหา (45)</p> <p>3. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนตำบลได้พูดคุยเกี่ยวกับการจัดตั้งลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามแนวของทางราชการกับชาวบ้าน (45)</p> <p>4. สมาชิกและผู้นำชุมชนร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (47)</p> <p>5. สมาชิกและผู้นำของชุมชนร่วมกันดำเนินกิจการจัดตั้งลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยที่สมาชิกของชุมชนได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกลุ่มออมทรัพย์ (46) ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจการ</p>	<p>- การช่วยเหลือตนเองและรับผิดชอบร่วมกัน (48)</p> <p>- การพิจารณาให้กู้ (48)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <p>- สมาชิกของชุมชน (45)</p> <p>- คณะกรรมการดำเนินงาน (48)</p> <p>- เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน (50)</p> <p>- ผู้นำ (46)</p> <p>3. กิจกรรมาการเรียนรู้</p> <p>- สมาชิกของชุมชนพูดคุยกัน (45)</p> <p>- สมาชิกของชุมชนคิดหาแนวทางร่วมกัน (45)</p> <p>- การประชุม</p> <p>- การสัมมนา (50)</p> <p>- การศึกษาดูงาน (88-89)</p> <p>- การร่วมมือปฏิบัติ (46-86)</p>	<p>2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเกษตรตำบล</p> <p>เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงเรียน (75)</p> <p>3. มีการรวมกลุ่ม (76-77)</p> <p>4. ขนาดของกลุ่มพอเหมาะ (77)</p> <p>5. การสื่อสารภายใน (77)</p> <p>6. การประชุมพบปะพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน (82)</p> <p>7. มีการวางแผนดำเนินงานกลุ่ม เป็นระยะตลอดเวลา (83)</p> <p>8. ความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่ม (93)</p> <p>9. บรรยากาศกลุ่มเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ (92)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ชุมชนบ้านหลวงและชุมชนบ้านเหมียง มีผู้นำโดยธรรมชาติ คือ พ่อทองแก้ว หนานถิ่น (38) พ่อปลื้ม เกร่งครัด พ่อคพ โทธิธิ พ่อหนานแก้ว มัคคะวงศ์ (38-39) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน	<p>ของกลุ่มออมทรัพย์เกี่ยวกับการจัดสรรเงินให้กลุ่มต่าง ๆ ได้กู้ยืม (47-49)</p> <p>6. ต่อมาเมื่อได้ดำเนินกิจการของกลุ่มออมทรัพย์ไปได้ระยะหนึ่งพบว่า มีปัญหาและข้อบกพร่องบางประการ คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์และสมาชิกได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากขึ้น (50) จนกระทั่งนำไปสู่การปรับปรุงระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม (63) ได้ประเมินการดำเนินงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ (86)</p>		

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กระบวนการทางการศึกษาใน การจัดองค์กรและการดำเนิน บทบาททางการศึกษาของ กลุ่มสตรีที่มีผลต่อการพัฒนา ชุมชน (จรณชัย วรรณทอง, 2538)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านหนองบัว ได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต และศูนย์สาธิต การตลาด ทำให้การเปลี่ยนแปลง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตทำให้ สมาชิกของชุมชนมีโอกาสรวม กลุ่มสะสมเงินทุนเพื่อนำไปใช้ใน การลงทุนในการผลิตและการ ประกอบอาชีพทั้งทางด้านกร เกษตรและอื่น ๆ ส่วนศูนย์สาธิต การตลาดเป็นกิจกรรมที่ทำให้มี แหล่งซื้อขายสินค้าในราคา ยุติธรรม ชาวชุมชนมีโอกาสเรียนรู้ และฝึกฝนการสหกรณ์ (104)	1. ชุมชนบ้านหนองบัวตระหนัก ในปัญหาการผลิตทางการ เกษตรที่ส่งผลให้เกษตรกร ประสบภาวะขาดทุนเป็นหนี้ แหล่งเงินกู้ต่าง (82) 2. ในชุมชนได้เกิดมีการพูดคุย ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันในหมู่ญาติ เพื่อนบ้าน ผู้นำ ตลอดจน ปรึกษาหารือกันในที่ประชุมของ หมู่บ้านเพื่อหาแนวทางและ วิธีการแก้ไขปัญหาใน ขณะเดียวกันก็ได้มีเจ้าหน้าที่ ของรัฐและเอกชนเข้ามากระตุ้น ให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและ กลุ่มเงินทุนด้วยการจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ปัญหาทางเศรษฐกิจของ ชุมชน (82-84) (83) - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (83) - กลุ่มอาชีพ (83) - กระบวนการกลุ่ม (84) - การประกอบอาชีพเสริม (84) - ศูนย์สาธิตการตลาด (84) 2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกในชุมชน, ผู้นำ หมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน, องค์กรพัฒนาของรัฐ (82-83) - เพื่อนบ้าน, ญาติ (84) - สถานที่ศึกษาดูงาน (84)	1. การกระตุ้นจากสภาพปัญหา ทางเศรษฐกิจของชุมชนและ การกระตุ้นขององค์กรภายนอก (85) 2. กิจกรรมที่ดำเนินการ สอดคล้องกับความต้องการของ สมาชิก (116) 3. การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสมาชิกในทุกขั้นตอน (116) 4. สมาชิกมองเห็นประโยชน์ที่ จะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม (116) 5. การยอมรับในบทบาทของ ผู้นำและผู้ตาม (116)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. คนในชุมชนบ้านหนองบัวมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือข่ายเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในชุมชนจึงมีความสนิทสนมกัน รู้จักกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งพาอาศัยกัน มีความสามัคคีกันด้วยความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ทำให้ชุมชนมีความสุข (52-54)</p> <p>3. ก. ที่ชุมชนบ้านหนองบัวได้รวมตัวกันริเริ่มก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและศูนย์สาธิตการตลาดได้ และมีผลดีต่อชุมชน ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนพึ่งตนเองได้</p> <p>4. ในการดำเนินการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและศูนย์สาธิตการตลาด มีผู้นำตามธรรมชาติอยู่ด้วย</p>	<p>เพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของชาวบ้าน นอกจากนี้โครงการเสริมสร้างด้วยภาพองค์กรสตรีในชุมชนได้เข้ามากระตุ้นและให้แนวคิดกับสตรีเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่และนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยจัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านประกอบการตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ (83-84)</p> <p>3. มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรสตรีจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหรือกองทุนสัจจะสะสมในชุมชนบ้านหนองบัว (84) นอกจากนี้ยังได้จัดดำเนินการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด (86)</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุดคุยปรึกษาหารือ <p>แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (83)</p> <ul style="list-style-type: none"> - อบรม, สัมมนา, ศึกษาดูงาน (84) - ประชุม (84) - ฝึกอบรม (86) 	<p>6. การดำเนินการกิจกรรมอยู่บนพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น (116)</p> <p>7. สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ (116)</p> <p>8. ได้รับการช่วยเหลือจากนักวิชาการ นักพัฒนาภายนอกชุมชน (116)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		4. มีการทบทวนการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน (112-113) 5. การกำหนดงานประสพ ความสำเร็จเกิดผลดีต่อชุมชน (104)		
10. รายงานการวิจัยและพัฒนา เครือข่ายสำหรับการศึา เพื่อปวงชน : กรณีศึกษา บ้านสระคูณ ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัด บุรีรัมย์ (อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, 2537)	1. สมาชิกในชุมชนได้รวมตัวกัน เป็นเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน “อีโต้น้อย” เพื่อแก้ปัญหาใน การดำเนินชีวิตของสมาชิกใน ชุมชน โดยดำเนินการกิจกรรม ต่าง ๆ ได้แก่ การเกษตร ผสมผสาน กองทุนหมู่บ้าน การเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงวัว หมอนวดพื้นบ้าน หมอสมุนไพร ข้าวปลอดสารพิษ การเลี้ยงไก่ พื้นบ้าน จนกระทั่งเกิดผลดีต่อ สมาชิกของเครือข่าย (287)	1. สมาชิกในชุมชนตระหนักถึง ปัญหาการประกอบอาชีพใน ชุมชน (287) 2. ผู้นำชุมชนและสมาชิกของ ชุมชนพร้อมด้วยนักวิชาการได้ ร่วมกันปรึกษาหารือ วิเคราะห์ ปัญหา รวมทั้งหาแนวทางแก้ไข (146) 3. ชุมชนตัดสินใจเลือกแนวทาง แก้ปัญหาโดยตั้งกลุ่มเกษตร ผสมผสานเพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือให้	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ปัญหาในชุมชน (146) - การเกษตรผสมผสาน (146) - การขาดแคลนข้าวบริโภค (146) - เทคโนโลยีที่เหมาะสม (146) - การเลี้ยงปลาในนาข้าว การสูบน้ำแบบกรรเชียง (147) - การไม่ใส่สารเคมี (147) - การเพาะพันธุ์ปลา (147)	1. ด้านชุมชน - ที่ตั้งของชุมชนเหมาะสม (152) - มีปัญหาคล้ายกัน (152-153) - ความสัมพันธ์ภายใน ชุมชน (153) 2. ลักษณะผู้นำ - มีความสามารถพูด โน้มน้าวจิตใจ (157) - มีความเสียสละอุทิศตน (157)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกในชุมชนเครือข่ายมีพื้นเพมาจากที่เดียวกัน (153-154) และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ สมาชิกในชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น มีความรักและความสามัคคีกัน (154-155)</p> <p>3. การที่สมาชิกได้รวมตัวกัน จนกระทั่งเป็นเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่สามารถแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของสมาชิกชุมชนได้ โดยเกิดจากการริเริ่มและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิก ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนเครือข่ายองค์กรชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้</p>	<p>กำลังใจในด้านการเกษตรและปัญหาการขาดแคลนข้าว (146)</p> <p>4. ชุมชนลงมือดำเนินการ (146) วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จัดอบรมเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสมและพาไปดูงานเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงปลาในนาข้าว (146)</p> <p>5. สมาชิกของชุมชนได้มาพูดคุยกันเพื่อประเมินผลสำเร็จมากขึ้นเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร (146)</p> <p>6. ดำเนินการแก้ไขจนประสบผลสำเร็จ (146)</p> <p>7. ต่อมา มีการขยายแนวคิดพัฒนาออกไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นเครือข่ายกลุ่มอีโต้ขึ้น ซึ่งผู้นำหมู่บ้าน</p>	<p>- การออมทรัพย์ (147)</p> <p>- ธนาคารข้าว (147)</p> <p>- การพัฒนากลุ่ม (147)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <p>- ผู้นำชุมชน (146)</p> <p>- นักวิชาการ (146)</p> <p>- สมาชิกในชุมชน (146)</p> <p>- วิทยากร (146)</p> <p>- แหล่งศึกษาดูงาน (147)</p> <p>- นักศึกษา อาจารย์จากวิทยาลัยบุรีรัมย์ (147)</p> <p>- คุณสาคร เสี่ยงเพาะ (147)</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>- การประชุม สัมมนา ระดมความคิด การพูดคุย ฟังบรรยาย ชมวีดิทัศน์ วิเคราะห์ปัญหา การอบรม เยี่ยมชมผลงานของสมาชิก (146)</p> <p>- การศึกษาดูงาน (147)</p>	<p>- มีความสามารถในการประสานประโยชน์ (158)</p> <p>- มีลักษณะประนีประนอม (284)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ในชุมชนเครือข่ายองค์กร ชาวบ้านมีผู้นำอย่างไม่ทางการ ได้แก่ พ่อผาย สร้อยสระกลาง ซึ่งเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ (73)	ต่าง ๆ ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ ชุมชน วิเคราะห์ปัญหาและหา ทางออกร่วมกัน (160-161) 8. ชุมชนเครือข่ายกลุ่มอิติน้อย ได้ตัดสินใจดำเนินการกิจกรรม แก้ปัญหาโดยการจัดตั้ง ออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด ธนาคารข้าว (162) 9. สรุปผลงานและติดตามผล เป็นระยะ ๆ (162)		
11. ศักยภาพขององค์กรชุมชน ในการจัดการกองทุนหมุนเวียน (ชาติชาย มณีกาญจน์, 2538)	1. ชุมชนบ้านแซ่ซ้อนได้รวมตัวกัน ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อแก้ไข ปัญหาการขาดเงินทุนและขาดเงิน ที่ใชในชีวิตประจำวัน หลังจากตั้ง กลุ่มสำเร็จแล้วสามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตอบสนอง ความต้องการของสมาชิกได้ (66)	1. สมาชิกในชุมชนมีความ ตระหนักในปัญหาขาดแคลน เงินทุนและเงินค่าใช้จ่ายในชีวิต ประจำวัน ถ้าไปกู้กับนายทุน ก็ต้องเสียดอกเบี้ยสูง (58-59) 2. สมาชิกในชุมชนได้ปรึกษา หาหรือเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา (59)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ปัญหาการเงิน (58) - การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และแนวดำเนินการ (59) - เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ - บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการและสมาชิก (63)	1. ความสัมพันธ์ของสมาชิก ในชุมชน 2. ศรัทธาผู้นำ (76) 3. มีผลประโยชน์ร่วมกัน (76) 4. มีความรู้เป็นเจ้าของ ร่วมกัน

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกในชุมชนบ้านแซ่ซ้อนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่าย มีความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแนบแน่น มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (73)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชนบ้านแซ่ซ้อนรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้จนกระทั่งเกิดผลดีต่อชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (66)</p> <p>4. การดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนบ้านแซ่ซ้อนมีผู้นำตามธรรมชาติคือ คุณยอดใจ ต่อมาได้เป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ (58-59)</p> <p>5. การดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์บรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชน</p>	<p>3. สมาชิกในชุมชนร่วมกันตัดสินใจจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนขึ้น โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกำหนดระเบียบในการดำเนินงานของกลุ่ม ต่อจากนั้นจึงเปิดรับสมาชิกและรวบรวมหุ้น (59, 60, 63)</p> <p>4. สมาชิกร่วมกันติดตามปรับปรุงแก้ไข (63)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกชุมชนด้วยกัน (59) - คุณยอดใจ (59) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุย (58) - การประชุมชี้แจงและปรึกษาหารือ (59) 	<p>5. ผู้นำไม่เห็นแก่ตัว เสียสละเพื่อส่วนรวม (77)</p> <p>6. มีข้อมูลตัดสินใจที่เพียงพอ (77)</p> <p>7. สมาชิกมีความเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (77)</p> <p>8. การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของสมาชิก (77)</p> <p>9. เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามาร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ (77)</p> <p>10. มีความเชื่อถือและคุณธรรม</p> <p>11. มีความเข้าใจในระบบการทำงานและบทบาทหน้าที่ (77)</p> <p>12. สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อกัน (77)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
12. ทำเกวียน : บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชาวนาไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม (ยศ สันตสมบัติ, 2538)	<p>1. สมาชิกของชุมชนทำเกวียนสามารถรวมรวมตัวกันพลิกผันความหายนะทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองโดยการทำเกษตรไร่ นา สวนผสม ส่งผลให้ชีวิตของชาวนาชุมชนดีขึ้น (62-65)</p> <p>2. สมาชิกในชุมชนทำเกวียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้มาเป็นเวลานานจึงมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ประกอบกับสมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ความสัมพันธ์ของสมาชิกจึงเป็นอย่างไรที่แนบแน่นและมีความสามัคคีกัน (1)</p>	<p>1. ในปี 2524 คณะครูโรงเรียนทำเกวียน ผู้นำชุมชน เยาวชน และสมาชิกในชุมชนทำเกวียนได้มองเห็นวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาหนี้สินของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนการสูญเสียที่ดินในการทำกิน จนกระทั่งเกิดความระส่ำระสายโดยทั่วหน้า (65)</p> <p>2. คณะครูโรงเรียนทำเกวียน ผู้นำชุมชน และสมาชิกของชุมชนเกิดความปรารถนาที่จะเข้าใจปัญหาจึงได้รวมกลุ่มกันวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาทางแก้ปัญหา (66)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน (62) - การวิเคราะห์สาเหตุ (62) - การดำเนินการ (62) - การเกษตรไร่นาสวนผสม (65) - กลุ่มออมทรัพย์ (67) <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะครูผู้นำชุมชน (62-65) - แหล่งศึกษาดูงาน (62-65) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรึกษาหารือ (62-65) - การคิดวิเคราะห์ร่วมกัน (62-65) - การไปศึกษาดูงาน (62-65) - การลงมือปฏิบัติ (62-65) 	<p>1. คณะครูโรงเรียนทำเกวียน (58-59)</p> <p>2. การมีโอกาสได้มีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน (66)</p> <p>3. การเห็นผลดีของกิจกรรมที่ดำเนินการ (67)</p> <p>4. คุณลักษณะผู้นำ (66)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นคนในพื้นที่ - เป็นที่ยอมรับ - เสียสละ - มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ <p>5. ความสัมพันธ์ของคนใจชุมชน</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. ชุมชนทำเกวียนโดยสมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้โดยเลือกที่จะทำเกษตรไร่นาสวนผสมแทนการทำเกษตรเพื่อการค้าจนกระทั่งประสบผลสำเร็จ จึงกล่าวได้ว่าชุมชนทำเกวียนสามารถพึ่งตนเองได้ (62-65)</p> <p>4. การพลิกผันวิถีเศรษฐกิจจากทุนนิยมไปสู่แบบพึ่งตนเองของชุมชนทำเกวียน มีผู้นำตามธรรมชาติกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มครูโรงเรียนทำเกวียน (62-65)</p>	<p>3. สมาชิกในชุมชนมีความเห็นตรงกันว่า จะทำการเกษตรไร่นาสวนผสม จึงได้ลงมือดำเนินการโดยคณะครูโรงเรียนทำเกวียนได้ทำโครงการไร่นาสวนผสมเพื่อเป็นการทดลองโดยให้นักเรียนยึดปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองและจัดการอนาคตของตนเองได้ มิใช่เป็นการอ่านออกเขียนได้ เพื่อเป็นลูกจ้างเพียงอย่างเดียว อีกทั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ผลปรากฏว่าโรงเรียนดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ และมีสมาชิกในชุมชนนำไปเป็นตัวอย่างดำเนินการดังกล่าวเช่นกัน ในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ได้มีการ</p>		

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		ติดตามผลและปรับปรุงแก้ไข อยู่ตลอดเวลา (66-67) 4. ได้ขยายการดำเนินการไปสู่ กลุ่มออมทรัพย์อันส่งผลดีต่อ ชุมชน (67)		
13. ภาวะผู้นำและกระบวนการ กลุ่มในการพัฒนาชนบท (นิคม พรหมแพทย์, 2538)	1. ชุมชนตำบลสหายเป็นชุมชนที่ เกิดขึ้นตามโครงการคัดเลือก บุคคลที่มีฐานะยากจน ไม่มีที่ดิน ทำกินเป็นของตนเองจากจังหวัด แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง เชียงราย ลำพูน และเชียงใหม่ (33-34) สมาชิกในชุมชนได้ตระหนักถึง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ขาดน้ำในฤดูแล้ง ผลผลิต ไม่มีตลาดรองรับ ผลผลิตราคาต่ำ ขาดสถานที่ทำบุญ มีหนี้สิน (39- 40) ชุมชนจึงได้ร่วมกันหา แนวทางแก้ไขโดยดำเนินการ	1. สมาชิกในตำบลสหาย ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ขาดน้ำใน ฤดูแล้ง ผลผลิตไม่มีตลาดรองรับ ผลผลิตตกต่ำ ขาดสถานที่ทำบุญ มีหนี้สิน (33-34) 2. สมาชิกและผู้นำชุมชนจึงได้มา ปรึกษาหารือกันเพื่อหาแนวทาง แก้ปัญห 3. สมาชิกและผู้นำของชุมชน ได้ร่วมกันตัดสินใจสร้างวัด จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโคนม กลุ่มศิลปวัฒนธรรม (41-61)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - แนวคิดสหกรณ์ (34) - การเกษตรแผนใหม่ (34) - การตลาด (34) - ธุรกิจการเกษตร (34) - ระบบสินเชื่อ (34) - การสร้างวัด (42) - การเลี้ยงโคนม (49-50) - ศิลปวัฒนธรรม (58-62) - เกษตรธรรมชาติ (65) 2. ฐานการเรียนรู้ - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (34) - ผู้นำ (42) - สมาชิกด้วยกัน (42)	1. ภาวะผู้นำของชุมชน (44-47) 2. สภาพปัญหาของชุมชน (67) 3. ความเชื่อทางศาสนาและ อำนาจเหนือธรรมชาติ (70) 4. การยอมรับในตัวผู้นำ (71) 5. ลักษณะการทำงานที่เป็น กลุ่ม (71) 6. การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล (71) 7. ความต้องการทางสังคม (72)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>สร้างวัด จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโคนม กลุ่มศิลปวัฒนธรรม จนกระทั่ง เกิดผลดีต่อชุมชน</p> <p>2. การที่ชุมชนตำบลสหาย สามารถดำเนินกิจกรรมอันเป็น ประโยชน์ต่อชุมชนย่อมแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในชุมชนมีความ สัมพันธ์ที่ดีและมีความสามัคคี (50)</p> <p>3. การที่ชุมชนตำบลสหาย สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการพัฒนาชุมชนได้ โดยการริเริ่มและตัดสินใจโดย ชุมชนนั้น แสดงให้เห็นว่าชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4. การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาชุมชนตำบลสหาย ได้มีผู้นำ ตามธรรมชาติเกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับ แต่ละกิจกรรม ผู้ทำงานบางคน</p>	<p>4. มีการปรับปรุงแก้ปัญหา การดำเนินการอยู่ตลอดเวลา</p> <p>5. เกิดผลดีต่อชุมชน</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรึกษาหารือ - การแลกเปลี่ยนความคิด (50) - การอ่านจากเอกสาร (58-60) - การบอกเล่า-รับฟัง (63) - การศึกษาตัวอย่างใน โรงเรียน (65) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	อาจจะมีบทบาทมากกว่า 1 กิจกรรม ผู้นำตามธรรมชาติได้ นายลุน นายคำป็น (50) นายบุญถึง (59) เป็นต้น			
14. วิเคราะห์ศักยภาพ การพึ่งตนเองในชุมชน (ถวิล กัลชาญพิเศษ, 2538)	1. สมาชิกชุมชนบ้านต้นผึ้งศรี ดอนชัย ได้รวมตัวกันดำเนิน กิจกรรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน ด้านต่าง ๆ โดยการจัดตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต (48) กลุ่มอาชีพ (50) กลุ่มสตรีแม่บ้าน (53) การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ (56) จนกระทั่งเกิด ผลดีต่อชุมชน 2. การดำเนินงานพัฒนาชุมชน ของตนเองของชุมชนบ้านต้นผึ้ง ศรีดอนชัย สมาชิกของชุมชนได้ ร่วมกันดำเนินการแสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีความผูกพันกัน	1. สมาชิกบ้านต้นผึ้งศรีดอนชัย ตระหนักถึงปัญหาในชุมชน กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนมี หนี้สินจากการกู้ยืมทุน รายได้ ส่วนใหญ่ต้องนำไปใช้หนี้ (48) สมาชิกในชุมชนทำอาชีพเกษตร อย่างเดียวทำให้รายได้ไม่ เพียงพอ (50) นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ยังถูกทำลายไปเป็นอันมาก (55) 2. สมาชิกชุมชน ผู้นำและ คณะกรรมการหมู่บ้านจึงได้ ปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหา ของชุมชน ได้ข้อสรุปว่า จะจัดตั้ง	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการดำเนินงาน (48) - กลุ่มอาชีพและการดำเนินการ (50) - กลุ่มสตรีแม่บ้านและการ ดำเนินการ (50) - การอนุรักษ์ธรรมชาติและ การดำเนินการ (57) 2. ฐานการเรียนรู้ - พัฒนากร (48) - ผู้นำ (48) - สมาชิกชุมชน (48) - องค์กรพัฒนาเอกชน (56)	1. ปัจจัยภายใน - วัฒนธรรมประเพณี (77) - จิตสำนึกประชาชน (79) - ศาสนา (79) - ความสัมพันธ์ของคน ในชุมชน (79) 2. ปัจจัยภายนอก - สภาพแวดล้อมของ ชุมชน (80) - นโยบายของรัฐ/ เอกชนที่มีต่อชุมชน (80)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ประกอบกับชุมชนนี้มีประวัติมายาวนาน</p> <p>3. ชุมชนบ้านฝั่งครีตอนชัยเป็นชุมชนที่พึ่งตนเองเพราะเป็นชุมชนที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสมองของชุมชน (55) ชุมชนสามารถปรับตัวได้ (60) และสามารถตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง</p> <p>4. การดำเนินการพัฒนาชุมชนบ้านต้นฝั่งครีตอนชัยได้ก่อให้เกิดผู้นำตามธรรมชาติ (48, 50)</p>	<p>กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (48) จัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อประกอบอาชีพเสริม (50) จัดตั้งกลุ่มสตรีแม่บ้านเพื่อช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของชุมชน (53) จัดให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (57)</p> <p>3. สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้เลือกไว้โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์ในรูปแบบอื่น ๆ ละ 10 บาท และให้สมาชิกได้กู้ด้วยส่วนกลุ่มอาชีพสมาชิกได้ประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ แกะสลัก อบรมลำใย สานหมวก (50) สำหรับกลุ่มสตรีแม่บ้านจะช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (53) ในด้านการอนุรักษ์</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้คำแนะนำ (49) - การพูดคุยปรึกษาหารือ (48) - การประชุม (50-51) - การให้ความรู้ (56) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		ธรรมชาติ ได้ดำเนินการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ การใส่ปุ๋ย ธรรมชาติ การปลูกพืชคลุมดิน (57) 4. มีการติดตามผลการปฏิบัติ งานและปรับปรุงแก้ไข สม่ำเสมอ (50) 5. เกิดผลดีต่อชุมชน		
15. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชน บ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (ศลิษา พึ่งแสงแก้ว, 2537)	1. ชาวบ้านห้วยแก้วและบ้านแม่ เตาดินได้รวมตัวกันต่อสู้เพื่อให้ได้ ป่าชุมชนกลับคืนมา พร้อมทั้ง ฟื้นฟูสภาพป่า โดยได้ดำเนินการ จัดระบบความสัมพันธ์ในการใช้ ที่ดิน (225) จัดการแรงงานให้ ออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้าน (226) ใช้ป่าอย่างจำกัด (226) ใช้ป่าใน เชิงพาณิชย์ (226) ใช้ที่ดินอย่างมี ประสิทธิภาพ (226) สร้างระบบ	1. จำนวนป่าไม้ลดลงอย่างมาก ความอุดมสมบูรณ์ของป่าก็ลดลง สมาชิกในชุมชนจึงได้หันมารักษา ป่า เพื่อผลประโยชน์ในการทำ ไร่นา (70) 2. ต่อมาสมาชิกในชุมชนไม่ สามารถใช้ประโยชน์จากป่าไม่ได้ (71)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ความสำคัญของป่า (71) - การรักษาป่า (270) 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำในชุมชน (184) - สมาชิกของชุมชน (184) - เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนา เอกชน (219) - ครูใหญ่โรงเรียนบ้านห้วยแก้ว (219) - ผู้อาวุโสของชุมชน (230)	1. สมาชิกของชุมชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินการ (71) 2. นโยบายของรัฐต่อการ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จาก ป่า (71) 3. ความสัมพันธ์ของสมาชิก ในชุมชน (76) 4. ผู้นำของชุมชน (220)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>เกษตรที่ถาวร หันมาทำสวน หลังบ้าน (226) เปลี่ยนเมล็ด พันธุ์พืช (226)</p> <p>2. ชุมชนบ้านห้วยแก้วและบ้านแม่ เตาดินเป็นชุมชนที่ตั้งมานานกว่า 80 ปี สมาชิกมีความสัมพันธ์แบบ เครือญาติ (76) ซึ่งเป็นความ สัมพันธ์ที่แนบแน่น (76) มีความ เอื้อเพื่ออาหารต่อกัน ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน (181)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชนบ้าน ห้วยแก้วและบ้านแม่เตาดิน สามารถตัดสินใจด้วยตนเองที่จะ ร่วมกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องป่าชุมชน ได้แสดงให้เห็นว่า ชุมชนสามารถ พึ่งตนเองได้</p> <p>4. การดำเนินการต่อสู้เพื่อ เรียกร้องป่าชุมชนของสมาชิก ชุมชนบ้านห้วยแก้วและบ้านแม่ เตาดิน มีผู้นำตามธรรมชาติ</p>	<p>3. สมาชิกของชุมชนจึงได้ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ พบว่า รัฐให้ออกชนเข้าพื้นที่ป่าเพื่อทำ ประโยชน์ (71)</p> <p>4. สมาชิกชุมชนร่วมกันหาทาง แก้ไข (71)</p> <p>5. สมาชิกชุมชนเลือกแนวทาง แก้ไขโดยการเรียกร้องเอาพื้นที่ ป่าคืน</p> <p>6. สมาชิกชุมชนดำเนินการ เรียกร้อง</p> <p>7. กรมป่าไม้ได้ออกประกาศให้ ป่าห้วยแก้ว เป็นป่าชุมชน (71) และอนุญาตให้สมาชิกในชุมชน บ้านห้วยแก้วและบ้านแม่เตาดิน ใช้ประโยชน์จากป่าได้เหมือน เช่นอดีต (72)</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุย (184-185) - การปรึกษาหารือกัน (219) - การรับรู้ข่าวสาร - การร่วมวางแผน (230) - การให้คำแนะนำ (230) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
16. องค์กรชุมชนเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่กลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาขององค์กรชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (งามเนตร จริ่งสูงเนิน, 2538)	<p>1. สมาชิกของชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า (100)</p> <p>2. ชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากชุมชนก่อตั้งมาเป็นเวลานาน อีกทั้งสมาชิกในชุมชนต่างก็ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติสายเดียวกัน (32)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชนสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ด้วยการตัดสินใจของชาวบ้านเอง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มองค์กรเครือข่ายสามารถพึ่งตนเองได้</p>	<p>1. ชุมชนในเขตลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา ได้รับรู้ รับทราบถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำในการบริโภคและทำการเกษตร(43)</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนได้พบปะพูดคุยกันถึงสาเหตุของปัญหาและค้นพบว่าสาเหตุมาจากป่าถูกทำลาย (43)</p> <p>3. ชุมชนตัดสินใจร่วมกันเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการเข้าไปจัดการทรัพยากรป่าไม้ (64)</p> <p>4. ชุมชนดำเนินการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยการจัดตั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา ขึ้นเป็นองค์กรดำเนินการได้มีการแบ่งเขตความรับผิดชอบร่วมกัน ออกกฎระเบียบ (65) และกำหนดการปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความแห้งแล้ง (61-62) - การจัดการทรัพยากรป่าไม้ (61-63) - กฎระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินกิจการทรัพยากร (65-66) - วิธีการจัดการทรัพยากร (81) - การอนุรักษ์ดิน (84) - การจำแนกการใช้ประโยชน์จากดิน - การจัดการทรัพยากรน้ำ (84) <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพความแห้งแล้ง (61-62) - เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาที่สูงสามหมื่น 	<p>1. การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า (101)</p> <p>2. การพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนขึ้นมาเป็นพลังปัญญา (101)</p> <p>3. ผู้นำมีความรู้ความสามารถในการสร้างความเชื่อถือจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและสามารถฉีกกำลังของชุมชน (102)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ในการดำเนินการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ของกลุ่มองค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำ แม่ราก-แม่เลา มีผู้นำที่เรียกว่า ผู้นำตามธรรมชาติด้วย	5. กลุ่มองค์กรเครือข่ายจัด ให้มีการสัมมนาทบทวนการ ดำเนินการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ทบทวนกฎระเบียบดูว่าผลการ ดำเนินการได้ผลมากน้อย เพียงใด เพื่อปรับปรุงแก้ไข วิธีดำเนินการและกฎระเบียบ ใหม่ (67) 6. กลุ่มองค์กรเครือข่าย สามารถ จัดการทรัพยากรป่าไม้ได้สำเร็จ จนเกิดผลดีต่อชุมชน (76)	- ผู้นำ (65) - สมาชิกของชุมชน (66) - วิทยากรให้การอบรม (79) - ผู้อาวุโส (79) - ผู้ใหญ่บ้าน (83) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การได้ประสบกับสภาพ ความจริง (61-62) - การพูดคุยปรึกษาหารือ (62) - การประชุม (63) - การปฏิบัติจริง (76) - การอบรม (79) - การให้คำแนะนำ (79) - การอธิบาย (83)	
17. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการศึกษาและการพัฒนา ชุมชนชนบท (ประมาณ ตันติกุล, 2538)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านผามอก ได้ร่วมกันพัฒนาชุมชน โดย ดำเนินการเลี้ยงโคนมและกิจกรรม การออมทรัพย์ โดยการกระตุ้น	สมาชิกของชุมชนบ้านผามอก ได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนโดย ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การวิเคราะห์ปัญหาและ สาเหตุ (137) - การวางแผนแก้ปัญหา (137)	1. สภาพแวดล้อม (141) - ภาพถ่าย - การเมืองการปกครอง

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ของนักวิจัยและนักพัฒนา (70, 138)</p> <p>2. าชิกของชุมชนบ้านผามอกมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีความสามัคคี (140)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชนบ้านผามอกได้รวมตัวกันพัฒนาชุมชนของตนเองโดยดำเนินการเลี้ยงโคนมและกิจกรรมออมทรัพย์เป็นการตัดสินใจของชุมชนเองถึงแม้ว่าจะได้รับการกระตุ้นจากนักวิจัยและนักพัฒนาก็ตามอันแสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านผามอกพึ่งตนเองได้ (70, 138)</p> <p>4. การดำเนินการพัฒนาชุมชนของชุมชนบ้านผามอกได้มีผู้นำตามธรรมชาติเกิดขึ้น</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชนร่วมกันคิดค้นปัญหาและสาเหตุปัญหา (136)</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหา (136)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยเลือกกิจกรรมเลี้ยงโคนมและกิจกรรมออมทรัพย์ (70, 136, 138)</p> <p>4. สมาชิกในชุมชนรวมกันวางแผนดำเนินการกิจกรรมที่เลือก (136)</p> <p>5. สมาชิกของชุมชนร่วมกันดำเนินการกิจกรรมการเลี้ยงโคนมและกิจกรรมออมทรัพย์ (136)</p>	<p>- การออมทรัพย์ (70, 138)</p> <p>- การดำเนินการ (138)</p> <p>- การติดตามและการประเมินผล (139)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <p>- นักพัฒนา (137)</p> <p>- นักวิจัย (137)</p> <p>- ผู้นำชุมชน</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>- การปรึกษาหารือ (136)</p> <p>- การตอบปัญหา (136)</p> <p>- การอภิปราย (137)</p> <p>- การลงมือปฏิบัติ (138)</p> <p>- การประชุม (142)</p> <p>- การอบรม (142)</p> <p>- ทักษะศึกษา (142)</p>	<p>2. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน (140)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนมีความเสียสละ (140)</p> <p>4. สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (140)</p> <p>5. โครงการสร้างของกลุ่มมีขนาดเล็กพอเหมาะ (141)</p> <p>6. ความถี่และระยะเวลาที่สัมพันธ์กัน (141)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		6. สมาชิกของชุมชนร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน (136) 7. สมาชิกของชุมชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน		
18. กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน (ปรียา วรรณฤทธิ์, 2539)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านยางได้รวมตัวกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยการจัดให้มีกิจกรรมเข้ากรรมและกลุ่มออมทรัพย์ (121) และกิจกรรมกลุ่มฌาปนกิจ (122) 2. ชุมชนบ้านยางมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ชุมชนมีความผูกพันกับวัดมาแต่อดีต (27) ทำให้สมาชิกของชุมชนมีความสัมพันธ์อันเกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกัน (31) นอกจากนี้	1. ชุมชนบ้านยางต่างตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อน ปัญหาดังกล่าวคือ ความยากจนขาดเงินเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (121) 2. สมาชิกและผู้นำชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา รวบรวมข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์และทางเลือกในการแก้ปัญหา (83-92, 121) ทางเลือกคือ กิจกรรมเข้ากรรม กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ (121-122)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การเข้ากรรม (121) - กลุ่มออมทรัพย์ (121) - กลุ่มฌาปนกิจ (122) - ปัญหาของชุมชน (121) 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำ (121) - สมาชิกในชุมชน (121-122) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาตั้งวัตถุประสงค์แสวงหาทางเลือก (121)	1. โอกาสการเรียนรู้มีส่วนร่วมของคนในชุมชน (43) 2. โครงสร้างอำนาจในชุมชน (144)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ในชุมชนยังมีประเพณีเอามื้อหรือ ลงแขกทำให้ชุมชนมีความสามัคคี (31) และสมาชิกในชุมชนมี ความผูกพันกันในฐานะเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่โยงคนเข้ากัน อีกประการหนึ่งคือ การเกี่ยวโยง กันด้วยระบบผี (32)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชน บ้านยางสามารถตัดสินใจร่วมกัน ภายในชุมชนเอง เพื่อแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ แสดงให้ เห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้ (121-122)</p> <p>4. ในการร่วมแก้ปัญหาของ สมาชิกชุมชนบ้านยาง มีผู้นำที่ ไม่เป็นทางการคือ พระและ ผู้อาวุโส (121-122)</p>	<p>3. สมาชิกในชุมชนร่วมกัน ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ โดยการกำหนดรายละเอียด วิธีการดำเนินการ การจัดการ การมอบหมายงานให้สมาชิก แต่ละคนรับผิดชอบ (122)</p> <p>4. สมาชิกประชุมพูดคุยกันถึง ผลการดำเนินการและปรับปรุง แก้ไข (122)</p> <p>5. ผลของการดำเนินการเป็น ผลดีต่อสมาชิกในชุมชน</p>	<p>- การพูดคุยปรึกษาหารือ (122)</p> <p>- การร่วมกันดำเนินการ (122)</p> <p>- การร่วมกันปรับปรุงแก้ไข (122)</p>	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
19. การจัดการกับความขัดแย้ง ของชุมชน ชนบทเชียงใหม่ (ปทุมรัตน์ ต่อบวงศ์, 2538)	<p>1. สมาชิกในชุมชนบ้านป่าตาลได้รวมตัวกันจัดการกับความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับหน่วยพิเศษ ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกในเรื่องที่ดินทำกิน จนกระทั่งความขัดแย้งหมดไป (80-81)</p> <p>2. สมาชิกในชุมชนบ้านป่าตาลยังมีการแบ่งปัน ผู้นำยังคงเคารพนอบนอบผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโส ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ทุกคนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (58)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนบ้านป่าตาลได้รวมตัวกันยื่นหยัดต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการครอบครองที่ทำกิน โดยการตัดสินใจของสมาชิกเอง สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนบ้านป่าตาลสามารถพึ่งตนเองได้ (58)</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชนบ้านป่าตาลตระหนักถึงปัญหาร่วมกันว่ามี ความขัดแย้งในเรื่องที่ทำกินกับหน่วยพิเศษ (71, 83)</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนร่วมกันกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา (72)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนร่วมกันทดสอบความเป็นไปได้ของทางเลือกต่าง ๆ</p> <p>4. สมาชิกของชุมชนร่วมกันเลือกใช้วิธีแบบสันติวิธี (83)</p> <p>5. สมาชิกชุมชนบ้านป่าตาลลงมือแก้ไขปัญหาลงมือแบบสันติวิธี โดยร้องเรียนต่อหน่วยราชการท้องถิ่นและเจรจากับคู่กรณี (83)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความขัดแย้งในที่ ทำกินของชาวชุมชนบ้านป่าตาล (80) - การดำเนินการแก้ไขความขัดแย้ง (83) <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกในชุมชน (83-84) - พระ (83-84) - องค์กรภายนอก (83-84) - สถาบัน, อาจารย์ภายนอก (85,69) - สมาคมสิทธิเสรีภาพประชาชน (69) - สภานายความภาค (69) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุยปรึกษาหารือ (83-84) 	<p>1. กระแสความคิดที่ว่าข้าราชการเป็นใหญ่กว่าประชาชน (65)</p> <p>2. หน่วยพิเศษใช้ความรุนแรงกับชาวบ้าน (65)</p> <p>3. รัฐดำเนินการล่าช้าไม่ทันการ (66)</p> <p>4. บุคลิกส่วนตัวของผู้นำ (66) (แข็งกร้าว, ใจเย็น)</p> <p>5. บุคคลและองค์กรภายนอก</p> <p>6. ความรู้เฉพาะทางที่จำเป็น (70)</p> <p>7. ความจำเป็นในการใช้ที่ดินในการครองชีพ (70)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ชุมชนบ้านป่าตาลมีผู้นำ อย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ทรง คุณวุฒิของหมู่บ้าน อดีตเจ้าอาวาส วัดป่าตาล (67) นายมัน (68)	5. สมาชิกชุมชนบ้านป่าตาลได้ ร่วมกันประเมินว่าวิธีการสันติ ไม่ได้ผล (83) 7. สมาชิก องค์กรชุมชนบ้านป่าตาล ร่วมกันปรึกษาหารือกำหนด ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาใหม่ โดยเลือกวิธีการที่แข่งกร้าว มากขึ้น (83) 8. สมาชิกของชุมชนร่วมกัน วางแผนดำเนินการ (83) 9. สมาชิกร่วมกันประเมินผล ปรากฏว่า ประสบความสำเร็จ ชุมชนมีสิทธิในการทำกิน (83)	- การลงมือดำเนินการ (83-84) - การศึกษาข่าวสารจาก สื่อมวลชน (84)	
20. การรวมตัวของประชาชน เพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพ อนามัยของตนเองในชนบท (นภาพร มุลมั่ง, 2539)	1. สมาชิกชุมชนบ้านท่าต้นกวาว มีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาสุขภาพ อนามัย โดยมีการรวมตัวกันใน 2 ลักษณะ คือ การรวมตัวโดยตรง การรวมตัวโดยอ้อม (44-46)	1. สมาชิกในชุมชนบ้าน ท่าต้นกวาวเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดมา จนกระทั่งเกิดความ ตระหนักว่าจะต้องป้องกันตนเอง จากโรคภัยไข้เจ็บนั้น (14)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - อาสาสมัครสาธารณสุข - สุขภาพผู้สูงอายุ - การเล่นกีฬาเพื่อพัฒนา สุขภาพ	1. สมาชิกในชุมชนมีความ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน 2. ผู้นำชุมชนสามารถรวม พลังของชาวบ้านได้ 3. สมาชิกให้ความร่วมมือใน กิจกรรมต่าง ๆ

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	2. สมาชิกในชุมชนบ้านท่าต้นกวาวมีความสัมพันธ์กันในชุมชนตั้งแต่อดีต เนื่องจากเป็นชุมชนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ บรรพบุรุษของชาวบ้านท่าต้นกวาวอพยพมาจากแหล่งเดียวกัน มีความเป็นเครือญาติ และความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง สมาชิกในชุมชนมีความรักและผูกพันกัน (56)	2. สมาชิกในชุมชนรวมตัวกันหาแนวทางแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย (45) 3. สมาชิกในชุมชนเลือกแนวทางแก้ปัญหาโดยการรวมตัวกันเพื่อสุขภาพอนามัย การรวมตัวเพื่อการนี้จะอยู่ 2 ลักษณะ คือ การรวมตัวกันโดยตรง ได้แก่ การรวมตัวกันของอาสาสมัครสาธารณสุข การรวมตัวกันของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัย การรวมตัวกันของเยาวชนเล่นกีฬา ส่วนการรวมตัวอีกลักษณะหนึ่งคือ การรวมตัวกันโดยอ้อม ได้แก่ การรวมตัวของผู้สนใจศึกษาวิชาแพทย์พื้นบ้าน การรวมตัวของประชาชนเพื่อ	- วิชาแพทย์พื้นบ้าน - สถานบริการสุขภาพอนามัย - โรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน - กิจกรรมที่กลุ่มแม่บ้านร่วมกันทำ (44-46) 2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกในชุมชน - เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของรัฐ - บุคคลภูมิปัญญาในชุมชน - สภาพแวดล้อมของชุมชน (44-46) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การพูดคุย - การปรึกษาหารือ - การลงมือปฏิบัติ - การรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ - การเรียนรู้จากบุคคลภูมิปัญญาชุมชน (44-46)	3. ได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 4. มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางในชุมชน 5. การดำเนินการมีการติดตามผล ปรับปรุงแก้ไข 6. มีความต้องการตรงกันของสมาชิก 7. สมาชิกมีผลประโยชน์ร่วมกัน 8. สมาชิกในชุมชนมีความต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้ (56)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. การที่สมาชิกของชุมชน ทำต้นกวางได้รวมตัวกันใน ลักษณะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาทางด้านสุขภาพ อนามัย จนกระทั่งเกิดผลดีต่อ ชุมชนเอง แสดงให้เห็นว่าชุมชน พึ่งตนเองได้</p> <p>4. การรวมตัวกันในลักษณะ ต่าง ๆ ของสมาชิกชุมชน บ้านทำต้นกวางเพื่อพัฒนาด้าน สุขภาพอนามัยพบว่า มีผู้นำ อย่างไม่เป็นทางการ</p>	<p>แก้ไขปัญหาด้านสถานบริการ สุขภาพอนามัย การรวมตัวของ ประชาชนเมื่อเกิดโรคต่าง ๆ การรวมตัวของกลุ่มแม่บ้าน (46)</p> <p>4. การประเมินดำเนินการโดย สมาชิกของชุมชน สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มของชุมชนบ้าน ทำต้นกวาง เพื่อพัฒนาสุขภาพ อนามัยก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ อนามัย</p>		

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
21. การรวมกลุ่มสตรีในชนบท : กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้าน ศรีดอนมูล ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (ผ่องผิว หิรัญรังสิต, 2539)	1. สมาชิกชุมชนบ้านศรีดอนมูลได้รวมตัวกันทำกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มและชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการและ/หรือแก้ปัญหาของชุมชน (62) ได้แก่ กลุ่มหนุ่มสาว (64) กลุ่มฌาปนกิจศพ (66) กลุ่มศรัทธาวัต (68) ทั้งนี้โดยการนำของกลุ่มสตรีในชุมชนบ้านศรีดอนมูล 2. สมาชิกในชุมชนบ้านศรีดอนมูลมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติจึงมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี (48, 79) ใช้ระบบอาวุโสมีพระพุทธศาสนาเป็นฐาน (86)	1. สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันปรึกษาหารือที่จะแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาชุมชน (64, 66, 89, 92) 2. สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดว่าจะรวมสมาชิกในชุมชนเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาชุมชน ได้แก่ กลุ่มศรัทธาวัต กลุ่มฌาปนกิจศพ กลุ่มหนุ่มสาว โดยมีสตรีเป็นแกนนำ (64, 66, 89, 92) 3. แต่ละกลุ่มวางแผนดำเนินการภารกิจของตนเอง โดยได้มีการกำหนดข้อตกลง ระเบียบ ตั่งคณะกรรมการแล้วลงมือดำเนินการ (89, 92, 65)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การดำเนินการของกลุ่มศรัทธาวัต (89) - การดำเนินการของกลุ่มฌาปนกิจ (66, 92) - การช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของชุมชน (64) 2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกในชุมชน (89) - พระสงฆ์ (89) - ผู้นำชุมชน (89) - เจ้าหน้าที่ของรัฐ (99) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - ปรึกษาหารือ (64) - ลงมือดำเนินการ (89) - การรับฟังคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (115)	1. ภาวะของผู้นำ (94) 2. การชี้แจงของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรม 3. ความต้องการของกลุ่ม (115) 4. ปัจจัยในชุมชน - ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน (116) - บทบาทชาย/หญิง - ความเชื่อถือเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม (119) 5. ปัจจัย เจื่อนไขจากภายนอกชุมชน - การเรียนรู้จากชุมชนอื่น (124) - การชี้แจงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (115)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. สมาชิกของชุมชนบ้านศรีดอนมูลได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน โดยอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจและการดำเนินการของชุมชนเอง แสดงให้เห็นความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน (62-68)</p> <p>4. ในการดำเนินการของกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนบ้านศรีดอนมูล มีผู้นำตามธรรมชาติ</p>	<p>4. แต่ละกลุ่มพิจารณาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการ (93, 67)</p> <p>5. เกิดผลดีต่อชุมชน</p>		
<p>22. การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมอำนาจประชาชน : ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง (มณีรัตน์ มิตรประสาธ, 2539)</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชน ผู้นำ โดยการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน ได้รวมตัวกันเป็นองค์กรประชาชนดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล จนกระทั่งก่อให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ปัญหาของชุมชน (61)</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชนบ้านแหลมมะขาม และผู้นำต่างระดับถึงปัญหาการลดลงทรัพยากรชายฝั่งทะเล (75)</p> <p>2. สมาชิกชุมชนและผู้นำผู้อาวุโสของชุมชนได้ร่วมกันขบคิดเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล (73-81) โดยการกำหนดเครื่องมือทำการประมง การปลูกป่าชายเลน <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกของชุมชน (65-71) 	<p>1. ปัจจัยภายในชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะการรับรู้ปัญหาของประชากรในชุมชน (129) - ผู้นำหรือกลุ่มแกนนำ (129) - ความสัมพันธ์ (129)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกของชุมชนบ้านแหลมมะขามอยู่รวมกันเป็นหมู่ ช ยเหลือซึ่งกันและกัน (40) มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ และศาสนา (40)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชนผู้นำบ้านแหลมมะขาม ได้ร่วมตัวกันเป็นองค์กรประชาชนดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ทำให้ชุมชนเป็นอิสระจากการครอบงำ มีอิสระในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้ อันแสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (74)</p>	<p>(75) ประกอบกับมีองค์กรพัฒนาเอกชนคือ สมาคมหยาดฝนได้มาให้ข้อมูลและข้อคิด (78-79)</p> <p>3. ชุมชนโดยสมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล โดยการกำหนดเครื่องมือทำการประมง (80) และการปลูกป่าชายเลน (89-90)</p> <p>4. สมาชิกชุมชนและผู้นำได้เชิญเจ้าของธุรกิจโพงพางอวนรุนและอวนปิดปากอ่าวมาปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้ไข ในที่สุดเจ้าของกิจการยอมเลิกกิจการ (80) นอกจากนี้ยังร่วมกับจังหวัดตรังปลูกป่าชายเลน (89)</p>	<p>- ผู้นำ (65 - 71)</p> <p>- แหล่งศึกษาดูงาน (83)</p> <p>- เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิหยาดฝน (65-71)</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>- การพูดคุย (73)</p> <p>- ทักษะศึกษา (83)</p> <p>- การประชุม (83)</p> <p>- ประท้วง (65-71)</p> <p>- รับฟังความคิดเห็น (75-76)</p> <p>- ปรึกษาหารือ (88)</p> <p>- ร่วมดำเนินการ (88-90)</p>	<p>- อำนาจของสมาชิกในชุมชน (129)</p> <p>2. ปัจจัยภายนอก</p> <p>- องค์กรพัฒนาเอกชน (129)</p> <p>- นโยบายของรัฐและหน่วยงานของรัฐ (129)</p> <p>- สื่อมวลชน (129)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. การดำเนินการอนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่งขององค์กร ประชาชนหมู่บ้านแหลมมะขาม ได้ก่อให้เกิดผู้นำตามธรรมชาติขึ้น ได้แก่ ผู้อาวุโสของชุมชน (42-43)	5. ชุมชนได้ตรวจสอบผลการ ดำเนินการพบว่า ประสบผลสำเร็จ ทำให้ชุมชนเห็นว่า ชุมชนสามารถ รวมพลังกันเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร ชายฝั่งทะเลของชุมชนได้ (90)		
23. กระบวนการแก้ปัญหาของ ชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของ การช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน (ภาษา ศรีวิไลศ, 2539)	1. ชุมชนหมู่บ้านท่าช้างเผชิญกับ กระแสการพัฒนาทุนนิยมที่ แทรกแซงระบบการผลิต เน้นระบบเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ ทำให้ชุมชนประสบปัญหาระบบ นิเวศน์ ปัญหานี้สิน ฯลฯ ชุมชนตระหนักถึงปัญหา จึงได้ รวมตัวกันแก้ปัญหาโดยใช้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนแรงงาน กิจกรรมออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมกลุ่มเลี้ยงโคนม (บทคัดย่อ)	1. สมาชิกในชุมชนหมู่บ้านท่าช้าง ตระหนักถึงปัญหาในชุมชนว่า ในชุมชนไม่สามารถดำเนินการทาง การเกษตรในแต่ละช่วงได้ทันเวลา เพราะขาดแรงงาน (113) ชุมชน ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ (118) 2. สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ ปัญหา (114, 118, 123)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ปัญหาของชุมชน (บทคัดย่อ) - การแลกเปลี่ยนแรงงาน (113-115) - การออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต (118-121) - การเลี้ยงโคนม (122-127) - วิธีการวิเคราะห์ปัญหา (114) - วิธีการประเมิน (115)	1. ปัจจัยพื้นฐาน - คุณลักษณะของผู้นำ - แรงเกาะเกี่ยวภายใน ชุมชน - ค่านิยมคุณค่าภายใน ชุมชน - การมีส่วนร่วมของ สมาชิก - ลักษณะของสมาชิก - การรวมตัวเป็นกลุ่ม - ขนาดของกลุ่ม

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกชุมชนหมู่บ้านท่าช้างมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น โดยผ่านระบบเครือข่าย (85) ทุกคนในชุมชนเหมือนญาติกันทั้งหมด (84)</p> <p>3. การที่ชุมชนหมู่บ้านท่าช้างสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้สำเร็จโดยการริเริ่มและการตัดสินใจของชุมชนเอง แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (บทคัดย่อ)</p> <p>4. ในกระบวนการแก้ไขปัญหของชุมชนหมู่บ้านท่าช้างมีผู้นำที่ไม่เป็นทางการ</p>	<p>3. สมาชิกในชุมชนร่วมกันเลือกแนว งามแก้ไขปัญห โดยเลือกให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนแรงงาน กิจกรรมออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจการการค้าเลี้ยงโคนม (บทคัดย่อ)</p> <p>4. สมาชิกและผู้นำในชุมชนดำเนินกิจกรรมตามทางเลือก ที่เลือก โดยกำหนดแผนปฏิบัติ (111, 118, 123) และลงมือปฏิบัติ (111, 119, 125)</p> <p>5. สมาชิกและผู้นำร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ (115, 121, 127)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกในชุมชน (113) - สภาวะแวดล้อมของชุมชน <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ปัญหา (114, 118, 123) - การคิดหาทางแก้ไขปัญห (114, 118, 123) - การปรึกษาหารือ (114) - การวางแผน (114, 119, 123) - การลงมือปฏิบัติ (115, 119, 125) - การประเมิน (115, 121, 127) 	<ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสาร (156-157) <p>2. ปัจจัยภายนอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างเงื่อนไขในการหล่อเลี้ยงคุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลภายในชุมชน - สนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรภายนอก - กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (158)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
24. การเคลื่อนไหวของชุมชน และองค์กรของชุมชนบ้านครัว (ชวลีรัตน์ เจริญพร, 2542)	<p>1. สมาชิกของชุมชนบ้านครัวได้รวมตัวกันคัดค้านการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างทางด่วนผ่านที่ดินของชุมชน จนกระทั่งการทางพิเศษไม่สามารถสร้างทางด่วนผ่านชุมชนได้ (บทคัดย่อ)</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนบ้านครัวมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของชุมชน ในชุมชนมีศาสนาสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมานาน (108)</p> <p>3. การที่สมาชิกชุมชนบ้านครั่วมกันตัดสินใจยื่นหยัดต่อผู้แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้</p>	<p>1. สมาชิกในชุมชนบ้านครัวได้ตระหนักในปัญหาเกี่ยวกับการสร้างทางด่วนสายอรุณพงษ์-วิฑูย์ คร่อมทับชุมชน มัสยิดและสุสาน (38)</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา (40)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนได้ร่วมกันเลือกทางในการแก้ปัญหา โดยการคัดค้านการก่อสร้างทางด่วน (57)</p> <p>4. สมาชิกของชุมชนบ้านครัวได้ร่วมกันคัดค้านการสร้างทางด่วน โดยในช่วงแรกได้ร่วมกับกลุ่มชุมชนสะพานหัวช้าง ในการคัดค้านด้วยวิธีการยื่นหนังสือคัดค้าน ประชุมเจรจา และ</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบจากการสร้างทางด่วน (38) - วิธีการคัดค้าน - การดำเนินการคัดค้าน <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบอกเล่าของชาวบ้านชุมชนหัวช้าง (143) - สื่อมวลชน - องค์กรพัฒนาเอกชน - การลงมือคัดค้าน <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุยปรึกษาหารือ (40) - การลงมือปฏิบัติ (59) 	<p>1. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน (37)</p> <p>2. ระบบข้อมูลข่าวสารของชุมชน</p> <p>3. มีเครือข่ายพันธมิตร (85)</p> <p>4. ความเป็นกึ่งอิสระของชุมชน (126)</p> <p>5. ระบบประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน (127)</p> <p>6. ความสามารถในการจัดการทรัพยากร (131)</p> <p>7. สมาชิกให้ความร่วมมือ (131)</p> <p>8. ความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนของสมาชิก (137)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. การดำเนินการคัดค้านการ สร้างทางด่วนผ่านพื้นที่ของชุมชน บ้านครัว ได้เกิดมีผู้นำตาม ธรรมชาติขึ้น คือ นายสาโรจน์ เผือกสำลี (62)	ตอบโต้ผ่านทางหนังสือพิมพ์ (57) 7 ชุมชนสรุปบทเรียน จากการคัดค้านปรากฏว่า ทางการพิเศษต่อสู้ตัวข้อมูลทาง ด้านวิศวกรรม ชาวชุมชนเห็นว่า จะต่อสู้ทางด้านนี้ไม่ได้ ควรต่อสู้ ในประเด็นความยุติธรรมที่ชุมชน ได้รับผลกระทบ (59) ต่อมา ชุมชนสะพานบ้านครัวได้แยกตัว ออกจากชุมชนสะพานหัวช้าง และตั้งคณะกรรมการในการ เคลื่อนไหว (60) วิธีการต่อสู้ได้ เรียกร้องไปยังรัฐบาล (78, 81) เสนอให้มีการไต่สวนสาธารณะ จัดให้มีการชุมนุมใหญ่ (91) ชาวชุมชนบ้านครัวได้ติดตาม และปรับวิธีการอยู่ตลอดเวลา ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป		

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		จนกระทั่งประสบผลสำเร็จในการตัดค่าน รัฐบาลระงับการสร้างทางด่วนเส้นนี้		
25. การจัดการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนสาครลี อำเภอสวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วัฒนพร คชภูมิ, 2540)	1. ผู้นำและสมาชิกของชุมชนสาครลีได้รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน โดยจัดให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรทางเลือก และกลุ่มเยาวชน (96) จนกระทั่งประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังทำให้สมาชิกของชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ โดยผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ (58-60) 2. ชุมชนสาครลีเป็นชุมชนที่ก่อตั้งมานาน สมาชิกในชุมชนมีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คือ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาสวัดมารวิชัย และศาลปู่ตา ทำให้สมาชิกชุมชน	1. สมาชิกในชุมชนสาครลีต่างตระหนักในปัญหาที่ประสบอยู่ ได้แก่ ปัญหาหนี้สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ปัญหาสังคม วัฒนธรรม (56) 2. สมาชิกและผู้นำของชุมชนร่วมกันศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไข (57) 3. สมาชิกและผู้นำชุมชนร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ เกษตรผสมผสาน	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - กลุ่มออมทรัพย์ (74) - เกษตรผสมผสาน (57) - เกษตรกรรมทางเลือก (76) - กลุ่มธุรกิจทางเลือก (77) - กลุ่มเยาวชน (78) - ปัญหาของชุมชน (56) - จิตสำนึกการอยู่ร่วมกัน (63) - การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ (63) - ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม (63) - คุณค่าทางภูมิปัญญา (63) - ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (63)	1. การแก้ปัญหาของชุมชนมาจากชาวบ้านในชุมชนเอง มิใช่จากการสั่งการของผู้นำหรือบุคคลภายนอก (90) 2. ชุมชนได้อาศัยองค์ความรู้เดิมของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา 3. การบริการการจัดการของชุมชน (51) - มีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ - มีความเป็นประชาธิปไตยสูง - มีการประชุมพูดคุยของกลุ่มแกนนำและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>มีความเป็นปึกแผ่นและสามัคคีกัน (53)</p> <p>3. การที่ผู้นำและสมาชิกในชุมชนสาครีได้ร่วมกันตัดสินใจในการแก้ปัญหาของชุมชนและตัวของชุมชนเอง จนกระทั่งประสบความสำเร็จ เกิดผลดีต่อชุมชนนั้น แสดงให้เห็นว่า ชุมชนสาครีสามารถพึ่งตนเองได้ (58-60)</p> <p>4. การดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของชาวชุมชนสาครีมีผู้นำตามธรรมชาติ คือ ครูสุรินทร์ (57)</p>	<p>กลุ่มเยาวชน เกษตรทางเลือก (96)</p> <p>4. สมาชิกและผู้นำร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ตัดสินใจเลือก โดยเริ่มจากการทดลองทำการเกษตรผสมผสาน โดยได้ทดลองในโรงเรียนสาครีวิทยา ต่อมาดำเนินการขยายไปทั่วชุมชน (62) และได้ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ (74) เกษตรทางเลือกและฝึกปลอดสารพิษ (76) ธุรกิจทางเลือก (77) และกลุ่มเยาวชน (78)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (58) - สมาชิกด้วยกัน (63) - พ่อมหาอยู่ สุนทรชัย (57) - ผู้ใหญ่ผาย สร้อยสระกลาง (57) - ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม (57) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาดูงาน (57) - ศึกษาปัญหา วิเคราะห์ร่วมกัน (63) - การพูดคุยกัน (82) - เวทีการเรียนรู้ (82) - การฝึกอบรม (83) - การศึกษาเอกสาร (83) - การสัมมนา (83) - ทดลองปฏิบัติจริง (83) 	<p>4. สมาชิกและกลุ่มแกนนำมีความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน (91)</p> <p>5. องค์กรของชุมชนมีความคิดที่จะพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง (91)</p> <p>6. มีผู้นำดีมีความรู้ความสามารถ มีความเสียสละในการทำงาน และเป็นผู้มีจิตวิทยาในการชักชวนสมาชิก มีความเข้าใจปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง ผู้นำเปิดโอกาสให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยผู้นำและคณะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา (91)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		5. สมาชิกและผู้นำของชุมชน ร่วมกันติดตามผลการดำเนินการ อยู่ตลอดเวลา เพื่อดูว่าประสบ ความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาอะไร และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น (62, 75-78) 8	- การเล่านิทาน (84) - การสืขอ (84) - กิจกรรมทางสังคม	7. สมาชิกในชุมชนมี ศรัทธาในตัวผู้นำ (92)
26. การนำเสนอรูปแบบของ กระบวนการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ (วิมลลักษณ์ ชูชาติ, 2540)	กรณีศึกษาที่ 1 : เครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มฮักเมืองน่าน			
	1. สมาชิกของจังหวัดน่านได้ รวมตัวกันเป็นชุมชนกลุ่มฮัก เมืองน่าน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่ม เครือข่ายทั้งหมด 36 กลุ่ม แต่ละ กลุ่มมีลักษณะต่างกัน (79) รวมทั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน (80) ซึ่งเป็นแกนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จนกระทั่งฟื้นฟู สภาพป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ มากขึ้นไม่ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ (87)	1. สมาชิกชุมชนและผู้นำต่าง ตระหนักถึงปัญหาความแห้งแล้ง ของพื้นที่ แหล่งอาหารไม่อุดม สมบูรณ์ การขาดแคลนน้ำอย่าง มาก ในบางหมู่บ้านสืบเนื่องมา จากป่าไม้ลดลง (78-79) 2. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ รวมตัวกัน (82) เพื่อร่วมกันคิด วิเคราะห์ปัญหา และแสวงหา ทางออก (88)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (80) - ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ธรรมชาติ (83) - หลักธรรมของพุทธศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ - การบวชป่า (84) - การสืบชะตาน้ำ (84)	1. ในชุมชนมีทรัพยากร (84-86) 2. ผู้นำคือ พระครูพิทักษ์ นันทคุณ มีความเป็นผู้นำที่ เข้มแข็ง. (171) 3. การดำเนินการของกลุ่ม ชุมชนมีการวางแผนและ การจัดการที่ดี (172) 4. มีองค์กรกลางเชื่อมโยง ประสานเครือข่ายที่ดี (173)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. ชุมชนเมืองน่านมีการตั้งถิ่นฐานเมื่อราวกลางศตวรรษที่ 18 ซึ่งเกิดชุมชนมานาน แสดงถึงความผูกพันทางเชื้อสายของคนจังหวัดน่าน (76-77)</p> <p>3. การที่กลุ่มบุคคลได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มฮักเมืองน่านเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการริเริ่มและตัดสินใจดำเนินการด้วยกลุ่มเอง จนกระทั่งสามารถฟื้นฟูสภาพป่าไม้ (87)</p> <p>4. กลุ่มฮักเมืองน่านมีผู้นำตามธรรมชาติ คือ พระสงฆ์ (81-82) นักพัฒนาเอกชน (82-83) เยาวชน (83) แกนนำชาวบ้าน (89)</p>	<p>3. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ร่วมกันเลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยการดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้ (88)</p> <p>4. สมาชิกของชุมชนและผู้นำร่วมกันวางแผนดำเนินการ โดยเริ่มดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนบ้านกิว่ม่วงก่อน จนเกิดการกันพื้นที่เพื่ออนุรักษ์ป่า 6 แห่ง มีการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบการใช้ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน (88)</p> <p>5. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินการ ผลปรากฏว่าได้ผลดี (88)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ (84) - ความสมดุลย์ของธรรมชาติ (84) - ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้ น้ำ (84) - ความสัมพันธ์ระหว่างต้นน้ำ กับปลายน้ำ (84) - ระบบการจัดป่าไม้ในรูปของป่าชุมชน (84) - การอนุรักษ์พันธุ์ปลา (100) - การเกษตรผสมผสาน (100) <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มพระสงฆ์ (81-82) - กลุ่มนักพัฒนาเอกชน (82-83) - กลุ่มเยาวชน (83) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		<p>6. ต่อมาได้มีการขยายการอนุรักษ์ป่าไม้ (88) โดยมีกิจกรรมการบวชป่าเป็นตัวเชื่อม จนกระทั่งเกิดกลุ่มชาวบ้านรักษาป่าชุมชน 24 กลุ่ม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 รวมตัวกันดูแลเฉพาะหมู่บ้านของตนเอง ระดับที่ 2 รวมตัวกันเป็นเครือข่ายลุ่มน้ำและชุมชนระดับที่ 3 รวมตัวกันในระดับอำเภอท้องที่ (89) จนกระทั่งชุมชนได้สร้างองค์กรประสานเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเรียกว่า “กลุ่มฮักเมืองน่าน” (90) นอกจากนี้การดำเนินการของชุมชนยังขยาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ป่าชุมชน (84) - แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา (84) - ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (85) - สถาบันศาสนา (85) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้ปัญหาาร่วมกัน (87) - การร่วมกันค้นหาทางออก (87) - การเข้าร่วมพิธีการบวชป่า (88) - การแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารข้อมูล (90) - การถ่ายทอดจากพระครูพิทักษ์ นันทคุณ (95) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		เป็นเครือข่ายประเภทอื่น ๆ เช่น เครือข่ายเกษตรผสมผสาน เป็น เครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น (91)		
กรณีศึกษาที่ 2 : กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำแม่วาง				
	<p>1. ชุมชนลุ่มน้ำแม่วาง จำนวน 46 หมู่บ้าน อันประกอบด้วย ชุมชนเผ่าปกากะญอ และ เผ่าอื่น ๆ ได้ร่วมกันอนุรักษ์ป่าไม้ (107-114)</p> <p>2. ชุมชนลุ่มน้ำแม่วาง จำนวน 46 หมู่บ้าน เป็นชุมชนชาวไทยภูเขา ที่อาศัยอยู่แถบลุ่มน้ำแม่วางมานานหลายชั่วคน (104) เป็นชุมชนเครือญาติที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความสัมพันธ์อยู่บนพื้นฐานของความรักและความเข้าใจ (113)</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำแม่วางตระหนักถึงปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า โดยเริ่มจากหมู่บ้านหนองเต่า แล้วขยายไปยังชุมชนอื่น ๆ จนกระทั่งได้ 46 หมู่บ้าน (113, 118)</p> <p>2. พร้อมทั้งหาทางเลือกในการแก้ปัญหา (114)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำแม่วางร่วมกันกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยการดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ คำสั่งสอนของบรรพบุรุษชาวปกากะญอ (110) ปรัชญาการดำเนินชีวิต ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ความเป็นไปของธรรมชาติของโลก (110) ข้อห้ามของการนำไม้บางชนิดไปใช้ในกิจกรรมบางอย่าง (110) ข้อห้ามเกี่ยวกับการโค่นต้นไม้ (110) ข้อห้ามเกี่ยวกับการล่าสัตว์ (111) ข้อปฏิบัติในการใช้น้ำ (111)</p>	<p>1. มีผู้นำที่เข้มแข็ง (175)</p> <p>2. มีองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม (175)</p> <p>3. มีองค์กร คณะกรรมการลุ่มน้ำแม่วางที่เข้มแข็ง (176)</p> <p>4. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกคือ สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขา (ศ.ว.ท.)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. การที่สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำแม่วางได้รวมกลุ่มกันดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่วาง จนกระทั่งประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าชุมชนลุ่มน้ำแม่วางสามารถพึ่งตนเองได้ (107-114)</p> <p>4. การดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนลุ่มน้ำแม่วาง มีผู้นำตามธรรมชาติคือ พ่อหลวงจอนี โอโตเซา (109)</p>	<p>4. สมาชิกของกลุ่มแม่บ้านร่วมกันดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยร่วมกันวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่วาง ระเบียบการดูแลป่าไม้และลงมือดำเนินการ หลังจากนั้นได้มีการติดตามผลการดำเนินการ ปรากฏว่าเกิดผลดีต่อป่าไม้ลุ่มน้ำแม่วาง (114)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (109) - คณะกรรมการลุ่มน้ำแม่วาง (109) - ระบบนิเวศน์ของชุมชน เช่น สัตว์ป่า ของป่า เป็นต้น (112) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรึกษาหารือ (109) - การประชุม (109) - การลงมือดำเนินการ (114) 	
กรณีศึกษาที่ 3 : องค์กรชุมชนอนุรักษ์ลุ่มน้ำแม่จัน - แม่สะลอง				
	<p>1. สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำแม่จัน-แม่สะลอง ได้รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอนุรักษ์ลุ่มน้ำแม่จัน-แม่สะลอง เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยดำเนินการโครงการปลูกป่าพระราชทาน ชัยพัฒนาแม่ฟ้าหลวง ลุ่มน้ำ</p>	<p>1. สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำแม่จัน-แม่สะลอง ตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม (136)</p> <p>2. ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกของชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา (137)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ การเกษตรยั่งยืนบนที่สูง การทำกล้วยตากหัตถกรรมพื้นเมือง (129) - ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ การเพาะชำต้นกล้า 	<p>1. ผู้นำมีความรู้ความสามารถ (178)</p> <p>2. การจัดการ (178)</p> <p>3. การประสานงาน (178)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>แม่จัน-แม่สะลอง จังหวัดเชียงราย โครงการบวชป่า 50 ล้านตัน จังหวัดเชียงราย โครงการ วนเกษตรในเขตลุ่มน้ำแม่จัน- แม่สะลอง จังหวัดเชียงราย (128)</p> <p>2. การที่สมาชิกของชุมชนลุ่มน้ำ แม่จัน-แม่สะลอง สามารถรวม กลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า สมาชิกของ ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีความสามัคคีกัน</p> <p>3. การรวมตัวกันของกลุ่มสมาชิก ลุ่มน้ำแม่จัน-แม่สะลอง เพื่อ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จนกระทั่ง ประสบผลสำเร็จ แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ ของชุมชน</p>	<p>3. ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกของชุมชน ร่วมกัน เลือกแนวทางแก้ปัญหา โดย ดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้และ ลุ่มน้ำ (137)</p> <p>4. ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกของชุมชนได้ร่วมกัน ดำเนินการอนุรักษ์ป่าและลุ่มน้ำ โดยแก้ไขปัญหาดินขาดความ อุดมสมบูรณ์ ริเริ่มการปลูกพืช แบบไร้หน้าป่าผสม หรือการ เกษตรแบบยั่งยืน ร่วมกันทำ แนวกันไฟ การดำเนินการ เริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน แล้ว ขยายไปจนเต็มพื้นที่ได้ มีการ จัดตั้งเป็นองค์กรชุมชน อนุรักษ์ ลุ่มน้ำแม่จัน - แม่สะลอง ในขณะที่ดำเนินการอยู่นั้นได้มี การติดตามผลการดำเนินงาน</p>	<p>- การป้องกันไฟป่า (129) - ความรู้ด้านพิธีกรรม ได้แก่ พิธีโล้ชิงช้า พิธีไล่ผี พิธีกินข้าวใหม่ (130) - ความรู้เกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณี (130) - การป้องกันไฟป่า (133)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้ - มุลนิธิเอกชน (129) - สถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (137) - สภาพแวดล้อมของชุมชน (130) - ผู้นำ (128) - สมาชิกชุมชนด้วยกัน (137)</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การประชุม (131) - การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และแสวงหาทางเลือกในการแก้ ปัญหา (131)</p>	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ในการดำเนินการเพื่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนลุ่มน้ำ แม่จัน-แม่สะลอง มีผู้นำตาม ธรรมชาติคือ นางเดือนใจ ดีเทศน์ (128)	และปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเกิดผลดีต่อทรัพยากร และลุ่มน้ำของชุมชน (137- 142)	- การศึกษาดูงาน (132) - การลงมือกระทำ (133) - การฝึกอบรม	
กรณีศึกษาที่ 4 : องค์กรชุมชนบ้านปานอด				
	1. สมาชิกองค์กรชุมชนบ้าน ปานอดได้ร่วมกันแก้ปัญหา ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน น้ำ และป่าของชุมชน (165) 2. การที่สมาชิกของชุมชนสามารถ รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน ได้สำเร็จ ย่อมแสดงให้เห็นว่า สมาชิกของชุมชนมีความสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน	1. ชาวบ้านปานอดและบ้าน แม่ทาเริ่มตระหนักถึงปัญหา ความเสื่อมโทรมของสภาพดิน น้ำ ป่า อันมีสาเหตุมาจากการที่ รัฐให้สัมปทานป่าไม้แก่บริษัท เอกชน การบุกเข้าที่ทำกินของ ราษฎรเพื่อทำการเกษตรแบบ เชิงเดี่ยวและแบบการค้า (151) สภาพเช่นนี้นำไปสู่ความแห้งแล้ง (152)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การทำเกษตรเชิงอนุรักษ์ (154) - การทำเกษตรยั่งยืน (154) - ภูมิปัญญาท้องถิ่น (154) - การเสื่อมสภาพดินของ สารเคมี (154) - กลไกตลาดและผลตอบแทน การลงทุน (154) - ผลของสารเคมีต่อสุขภาพ (155)	1. ผู้นำ (153) 2. นักพัฒนาเอกชน (153) 3. ความสัมพันธ์ของ สมาชิกชุมชน 4. องค์ความรู้จากทั้ง ภายในและภายนอกชุมชน (154)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>3. การที่สมาชิกของชุมชนสามารถรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนได้สำเร็จ โดยการริเริ่มและตัดสินใจด้วยชุมชนเอง ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4. ชุมชนบ้านป่านอดมีผู้นำตามธรรมชาติคือ นายไสว ปัญญาใหญ่ (153)</p>	<p>2. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (165)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนและผู้นำร่วมกันตกลงเลือกแนวทางแก้ปัญหา โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (165)</p> <p>4. สมาชิกของชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการศึกษาดูงานป่าชุมชน การสัมมนาการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ และป่า จัดให้มีคณะกรรมการกลางของชุมชน แต่ละหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการรักษาป่าไม้ มีการกำหนดขอบเขตของป่าอนุรักษ์ ตั้งกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อป้องกันการทำลายป่า มีการ</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (153) - นักพัฒนาเอกชน (153) - สภาพแวดล้อมของชุมชน - สมาชิกของชุมชน - ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน (155) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุย (161) - การปรึกษาหารือ (161) - การประชุม (161) - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น <p>และข้อมูลข่าวสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาดูงาน (165) - การสัมมนา (165) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		เชื่อมโยงการดำเนินงานของทั้ง 6 หมู่บ้าน (165) ตลอดจนมี การติดตามการดำเนินการและ แก้ไขปัญหายอยู่ตลอดเวลา (165)		
27. กระบวนการเรียนรู้เพื่อ ปรับตัวของชุมชนสาคลี ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและวัฒนธรรม (สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์และคณะ, 2540)	1. สมาชิกของชุมชนสาคลีได้ รวมตัวกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชุมชน อันได้แก่ ปัญหา หนี้สิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหา สังคมวัฒนธรรม (7-8) โดย สมาชิกชุมชนสาคลีได้ร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มไร่นาสวนผสมและวนเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกรรม ทางเลือก และผักปลอดสารพิษ กลุ่มพัฒนาศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และนันทนาการ	1. สมาชิกและผู้นำของชุมชน สาคลีได้ตระหนักถึงปัญหาที่ เกิดขึ้นกับชุมชนอันเนื่องมาจาก วิกฤตการณ์ทำการเกษตรเพื่อ การค้าและการขยายตัวของ อุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหา หนี้สิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม และ ปัญหาสังคมขึ้นในชุมชน (8, 10-12, 15-16) 2. สมาชิกและผู้นำชุมชนสาคลี ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ตั้งเป้าหมายการแก้ปัญหา	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - ปัญหาของชุมชน ได้แก่ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมวัฒนธรรม (7-8) - ไร่นาสวนผสม และ วนเกษตร (9) - กลุ่มออมทรัพย์ (31) - เกษตรกรรมทางเลือกและ ผักปลอดสารพิษ (57) - กลุ่มพัฒนาศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและ นันทนาการ (71)	1. การยังคงมีศักยภาพ อยู่ในตนเองของชุมชน สาคลี มีความร่วมมือของ สมาชิกภูมิปัญญาในด้าน ต่าง ๆ คำนึง ความเชื่อที่ เอื้อต่อการแก้ปัญหา (105) 2. ศักยภาพของผู้นำ - ผู้นำมีการเรียนรู้ อยู่เสมอ (107) - ผู้นำวางตัวเหมาะสม (108)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>(9, 31, 68, 71, 78) จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนสาคลีมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีน้ำใจต่อกัน โดยมีวัดมารวิชัยเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชน (28)</p> <p>3. การที่สมาชิกในชุมชนสาคลีได้ร่วมกันตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาของชุมชนเอง จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้นั้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนสาคลีมีความสามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4. ในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของสมาชิกในชุมชนสาคลี มีผู้นำตามธรรมชาติคือ ครูสุรินทร์ กิจนิตยชีวี และคณะครูโรงเรียนสาคลีวิทยา (8)</p>	<p>และเลือกแนวทางแก้ปัญหาโดยจะดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ คือ กลุ่มไร่นาสวนผสมและวนเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกรรมทางเลือก กลุ่มพัฒนาศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และนันทนาการ (21-22)</p> <p>3. สมาชิกและผู้นำชุมชนร่วมกันดำเนินการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนกระทั่งการดำเนินการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ เกิดผลดีต่อชุมชน (9, 13, 57, 71)</p>	<p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะครูโรงเรียนสาคลีวิทยา (7-8) - พ่อมหาอยู่ สุนทรชัย (9) - ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม (9) - แหล่งศึกษาดูงาน (9) <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุย (8) - การศึกษาดูงาน (9) - วิเคราะห์ปัญหา ตั้งเป้าหมายแสวงหาทางเลือก (21-22) - การลงมือปฏิบัติจริง (9, 31, 57, 71) - การประชุม (57) - การอบรม (57) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำเป็นนักประสานงาน (108) 3. ได้รับการสนับสนุนทั้งเอกชนและภาครัฐ (108)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
28. การพัฒนาเครือข่าย การเรียนรู้ การศึกษานอก โรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของ ชุมชน (ปาน กิมปี, 2540)	กรณีศึกษาที่ 1 : กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปี้ยะ			
	1. สมาชิกในตำบลคลองเปี้ยะ ได้รวมตัวกันเป็นชุมชน เพื่อก่อตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มจนกระทั่ง ประสบผลสำเร็จ (95) 2. ผลของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ของชุมชนตำบลคลองเปี้ยะ ทำให้ เกิดการช่วยเหลือกันของสมาชิก ในชุมชนมากขึ้น แสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น (97) 3. การที่สมาชิกตำบลคลองเปี้ยะ รวมตัวกันเป็นชุมชน แล้วริเริ่ม ตัดสินใจร่วมกันก่อตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์ จนกระทั่งประสบ ผลสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าชุมชน ตำบลคลองเปี้ยะสามารถพึ่งพา ตนเองได้ (96-97)	1. ผู้นำและสมาชิกชุม ตระหนักถึงปัญหาการขาดเงินทุน ในการประกอบอาชีพและใช้จ่าย ในชีวิตประจำวัน (108) 2. ผู้นำและสมาชิกของชุมชน ได้ร่วมกันหาทางเลือกเพื่อแก้ ปัญหา (108) 3. ผู้นำและสมาชิกของชุมชน ร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการ แก้ปัญหาโดยการตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์ (108) 4. สมาชิกและผู้นำชุมชนได้ ร่วมกันดำเนินการ (108) 5. หลังจากดำเนินการแล้ว 1 ปี สมาชิกและผู้นำชุมชนได้ติดตาม ผลการดำเนินการพบว่า ยังไม่ เหมาะสม เนื่องจากมีข้อจำกัด	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การดำเนินการกลุ่ม ออมทรัพย์ (105) - ปัญหาของชุมชน (95) 2. ฐานการเรียนรู้ - ผู้นำ (96) - สมาชิกของชุมชน - เจ้าหน้าที่กรมพัฒนา ชุมชน (105) - องค์กรภาคเอกชน (106) - องค์กรชุมชนอื่น (107) - องค์กรธุรกิจ (107) - องค์กรวิชาการ (108) 3. กิจกรรมการเรียนรู้ - การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น (105)	1. การดำเนินการที่ยึดคน เป็นศูนย์กลาง (116) 2. การเปิดโอกาสให้ชุมชน เป็นเจ้าของ (116) 3. การเริ่มต้นดำเนินการ จากงานเล็กไปสู่งานใหญ่ (116) 4. การดำเนินการใช้ กระบวนการกลุ่ม (117) 5. การกระจายอำนาจ (117) 6. ความเชื่อถือและ ศรัทธาต่อผู้นำ (นายอัมพร ด้วงปาน) (117)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปี่ยมมี นายอัมพร ด้วงปาน เป็นผู้นำใน การดำเนินการซึ่งเป็นผู้นำตาม ธรรมชาติ (96)	ของระเบียบราชการ จึงได้มีการ ปรับวิธีการใหม่ รวมทั้งเน้นการ ออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการ (108-109) 3. สมาชิกชุมชนสมัครเข้ากลุ่มฯ มากขึ้น และประสบผลสำเร็จใน การดำเนินการ (109)	- การลงมือดำเนินการ (105) - การศึกษาดูงาน (106) - การปรึกษาหารือ (108) - การถ่ายทอดความรู้ (190) - การประชุม (112) - การรับข่าวสารจาก หอกระจายข่าว (112) - การสัมมนา (113)	7. การยึดมั่นในความดี ของคณะกรรมการ ดำเนินการ (118) 8. การเปิดรับแนวคิดจาก นอกชุมชน (118) 9. การได้รับการสนับสนุน จากนอกชุมชน (118) 10. การที่สมาชิกของ ชุมชนได้รับผลประโยชน์ โดยตรงและเป็นรูปธรรม (119) 11. ความสามารถของ ผู้นำ (119) 12. ในชุมชนมีบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (119)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
กรณีศึกษาที่ 2 : กลุ่มปื้มชุมชนสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์				
	<p>1. สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ได้รวมตัวกันตั้งปื้มน้ำมันชุมชนขึ้น ทำให้ใช้น้ำมันราคาถูกกว่าท้องตลาดและมีปันผลกลับมาสู่ชุมชน (122)</p> <p>2. การก่อตั้งปื้มชุมชนของกลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ ทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ต่อกัน รู้จักแบ่งงานกันทำ เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน (122)</p> <p>3. การที่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ได้ริเริ่มให้มีการตั้งปื้มน้ำมันชุมชนขึ้น</p>	<p>1. สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ตระหนักถึงปัญหาน้ำมันมีราคาแพง ประกอบกับบริษัทบางจากมีนโยบายให้ชุมชนดำเนินการธุรกิจชุมชนในลักษณะการตั้งปื้มน้ำมัน</p> <p>2. สมาชิกของสหกรณ์ฯ เห็นร่วมกันว่าควรตั้งปื้มน้ำมันของชุมชนสหกรณ์ฯ (132)</p> <p>3. กลุ่มสมาชิกของสหกรณ์ฯ และบริษัทบางจากได้ร่วมกันดำเนินการประกอบธุรกิจปื้มน้ำมันร่วมกัน (132)</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจการค้าน้ำมัน (131) - การพึ่งตนเอง (134) - การบริการลูกค้า (134) - การจัดทำบัญชี (134) - การตรวจสอบการรั่วไหล <p>2. สถานการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (132) - สมาชิกสหกรณ์ฯ - เจ้าหน้าที่บริษัทบางจาก (131) - วารสารกรีนนิวส์ (134) บริษัทบางจาก (135) 	<p>1. การมีหลักการยึดกลุ่มคน (137)</p> <p>2. ชุมชนเป็นเจ้าของ</p> <p>3. ดำเนินการจากเล็กไปหาใหญ่ (137)</p> <p>4. การกระจายอำนาจ (138)</p> <p>5. ความเชื่อถือศรัทธาต่อผู้จัดการ</p> <p>6. การประสานนโยบายกันระดับเบื้องต้น</p> <p>7. การร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนของสมาชิก (139)</p> <p>8. ความสามารถของผู้นำ (139)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>โดยกลุ่มของสมาชิกเอง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มป้อมชุมชนฯ สามารถพึ่งตนเองได้ (122)</p> <p>1. การดำเนินการของกลุ่มป้อมชุมชนสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ มีผู้นำตามธรรมชาติ คือ นายโสภณ สถภาพงษ์และ นายชูชาติ อินสว่าง (127)</p>	<p>2. ได้มีการติดตามผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จ และได้ขยายธุรกิจในเวลาต่อมา (132)</p>	<p>1. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรม (131) - การลงมือปฏิบัติงาน (134) - อ่านเอกสาร (134) - การประชุม (135) - การศึกษาดูงาน (135) <p>การสอนงาน (135)</p>	
กรณีศึกษาที่ 3 : กลุ่มยุวเกษตรกรกรเกษตรพัฒนา				
	<p>1. กลุ่มยุวเกษตรกรกรเกษตรพัฒนาเกิดจากการรวมกลุ่มของเยาวชน เพื่อแก้ปัญหาปัญหาและพัฒนาการประกอบอาชีพ จนกระทั่งได้รับรางวัลยุวเกษตรกรดีเด่นและเยาวชนดีเด่น (141)</p> <p>2. สมาชิกในกลุ่มยุวเกษตรกรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและช่วยเหลือกัน (143) โดยอยู่บน</p>	<p>1. สมาชิกของกลุ่มยุวเกษตรกรกรเกษตรพัฒนา ตระหนักร่วมกันถึงการประกอบอาชีพการเกษตรของตนเองว่าจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มและแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาการประกอบอาชีพ (151)</p> <p>2. กลุ่มยุวเกษตรกรกรเกษตรพัฒนา โดยสมาชิกของกลุ่มได้</p>	<p>1. เนื้อหา/องค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาของชุมชน (141) - การทำสวนผัก (149) - การปลูกผลไม้ (149) - การปลูกดอกไม้ (149) - พื้นฐานการดำรงชีวิต (152) - ข่าวสารการเกษตร (152) 	<p>1. การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร (157)</p> <p>2. การจัดการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (158)</p> <p>3. สมาชิกในกลุ่มบางส่วนมีความรู้ (158)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>พื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ (148)</p> <p>3. การที่กลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนา สามารถรวมตัวกันและริเริ่มการพัฒนาและการประกอบอาชีพ โดยการตัดสินใจของกลุ่มเอง จนกระทั่งเกิดผลดีต่อสมาชิกของกลุ่ม ย่อมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนา มีความสามารถพึ่งตนเองได้ (142-143)</p> <p>4. กลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนามีผู้นำอย่างไม่เป็นทางการคือ นายศักดิ์ชัย กิจชัย (144)</p>	<p>ร่วมกันหาทางเลือกในการแก้ปัญหา (151)</p> <p>3. กลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนาได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาโดยการตั้งกลุ่มยุทธกร (151)</p> <p>5. กลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนาได้ร่วมกันดำเนินการด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร (151)</p> <p>6. กลุ่มยุทธกรเกษตรพัฒนาได้ติดตามผลการดำเนินการและแก้ไขปรับปรุงจนกระทั่งประสบผลสำเร็จ มีการขยายการดำเนินการ (151)</p>	<p>- ทักษะอาชีพ (152)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <p>- กรมส่งเสริมการเกษตร (149)</p> <p>- การศึกษานอกโรงเรียน (149)</p> <p>- สมาชิกด้วยกัน</p> <p>- ผู้นำ (144)</p> <p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>- การอบรม (149-150)</p> <p>- การศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (150)</p> <p>- การศึกษาดูงาน (150)</p> <p>- การประชุม (153)</p> <p>- การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (153)</p> <p>- การอบรมระยะสั้น (154)</p>	<p>7. การได้รับผลประโยชน์ (159)</p> <p>8. การดำเนินการของกลุ่มใช้กระบวนการกลุ่ม (159)</p> <p>9. ผู้นำมีความสามารถ (159)</p> <p>10. สมาชิกของกลุ่มยึดมั่นในความดี (159)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
29. การพึ่งตนเองวิถีสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษา ชุมชนวัฒนธรรมमारวิชัย อำเภอเสนา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา (อารตริ อยุทธศร, 2541)	1. สมาชิกในชุมชนวัฒนธรรม मारวิชัยได้รวมตัวกันแก้ปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน อันเป็น ผลมาจาก ารพัฒนาประเทศ โดยได้จัดตั้งกลุ่มกิจกรรมเพื่อแก้ ปัญหา 8 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจ ทางเลือก กลุ่มเกษตรทางเลือก เป็นต้น (69) 2. สมาชิกในชุมชนวัฒนธรรม मारวิชัยมีความสัมพันธ์กันแบบ เครือญาติ สภาพความสัมพันธ์ ของสมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับ ที่ดี (60) 3. การที่สมาชิกของชุมชน วัฒนธรรมमारวิชัยรวมตัวกันเพื่อ แก้ปัญหาของชุมชนเอง แสดงให้ เห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้	1. สมาชิกของชุมชนวัฒนธรรม मारวิชัย ตระหนักถึงปัญหาที่ เกิดขึ้นในชุมชน (125) 2. ผู้นำและสมาชิกได้ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหา (125) 3. สมาชิกและผู้นำร่วมกัน แสวงหาทางเลือกในการแก้ ปัญหาของชุมชน (125) 4. สมาชิกและผู้นำชุมชนของ ชุมชนได้ร่วมกันตัดสินใจเลือก ทางแก้ปัญหาโดยจัดตั้งกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ 8 กลุ่มกิจกรรม คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจ ทางเลือก กลุ่มเกษตรทางเลือก กลุ่มเยาวชน กลุ่มฟื้นฟูแพทย์ แผนไทย กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟู สภาพแวดล้อม และกลุ่มพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น (69, 125)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - สาระของกิจกรรมที่ สมาชิกและผู้นำได้ร่วมกัน ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของ ชุมชน คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มชุมชนทางเลือก กลุ่มเยาวชน กลุ่มฟื้นฟูแพทย์ไทย กลุ่มอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กลุ่มฟื้นฟูศาสนาและศิลป วัฒนธรรม กลุ่มพัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่น (69) - ปัญหาของชุมชน (69) 2. ฐานการเรียนรู้ - สมาชิกและผู้นำ (83-85) - แหล่งศึกษาดูงาน (78) วิทยากร (88)	1. สภาพสังคมและ วัฒนธรรมของชุมชนที่ สมาชิกมีความสัมพันธ์ แบบเครือญาติ ทำให้การ รวมตัวกันของสมาชิก เป็นไปได้ง่าย (129) 3. ในชุมชนวัฒนธรรม मारวิชัยยังคงมีภูมิปัญญา ชาวบ้านอยู่มีผู้ทรงความรู้ ในด้านต่าง ๆ (130) 4. ในชุมชนมีทรัพยากร อยู่พอสมควร (130) 5. มีผู้นำที่เข้มแข็ง (128) 6. การดำเนินการของ กลุ่มต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ สมาชิกได้มีส่วนร่วม (125)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. ในชุมชนวัฒนธรรมมารวิชัย มีผู้นำอย่างไม่เป็นทางการคือ ครูสุรินทร์ กิจนิตยชีวี (70)	5. สมาชิกและผู้มาร่วมกัน ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนติดตามผลและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการ (125)	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของชุมชน (90) - การศึกษาดูงาน (78) - การปรึกษาหารือ (83-85) - การลงมือปฏิบัติ (85) - การได้สัมผัสกับ ความเป็นจริง (90) - การบอกเล่าของแกนนำ (90) 	
30. การสร้างความหมาย เกี่ยวกับชุมชนในกระบวนการ ผ้าป่าข้าว ภายใต้บริบทของ งานพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน ในจังหวัดพะเยา (อริยา เสวตามร, 2542)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านก๊อน้อย ได้รวมตัวกันจัดให้มีการดำเนิน การกลุ่มข้าวขึ้นในชุมชน เพื่อ ช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนที่มี ข้าวไม่พอเพียงสำหรับการบริโภค (80)	1. สมาชิกของชุมชนบ้านก๊อน้อย และผู้นำมองเห็นปัญหาที่มี สมาชิกของชุมชนบางส่วนมีข้าว ไม่พอกิน (80) 2. ผู้นำและสมาชิกของชุมชน จึงได้ปรึกษาหารือกันเพื่อหา แนวทางในการแก้ปัญหา (80)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาของชุมชน (80) - การดำเนินการกลุ่มข้าว (80-88) 2. ฐานการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำ (80) - สมาชิกของชุมชน (80) ศูนย์สังคมพัฒนา	1. ผู้นำ (80) 2. การสนับสนุนจาก ศูนย์สังคมพัฒนา (81) 3. ความสัมพันธ์ที่ดีของ สมาชิกในชุมชน (33)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. สมาชิกของชุมชนบ้านก๊อ้น้อย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของ 2 ตระกูลใหญ่ที่อพยพมาจาก จังหวัดน่าน จึงมีความสัมพันธ์ เชิงเครือญาติและมีความสามัคคี กัน (33)</p> <p>3. การที่สมาชิกของชุมชน บ้านก๊อ้น้อย มารวมตัวกัน ก่อตั้งกลุ่มข้าว เพื่อช่วยเหลือ สมาชิกที่มีข้าวไม่พอกิน ได้แสดง ให้เห็นถึงความสามารถในการ พึ่งตนเองของชุมชน</p> <p>4. การรวมตัวกันดำเนินการ ก่อตั้งกลุ่มข้าวเพื่อช่วยเหลือ สมาชิกในชุมชนที่มีข้าวไม่พอกิน ของชุมชนบ้านก๊อ้น้อย มีผู้นำตาม ธรรมชาติคือ พ่อน้อยสวาย พ่อน้อยทอง (80)</p>	<p>3. สมาชิกและผู้นำเห็นพ้อง ต้องกันว่าจะต้องแก้ปัญหาของ ชุมชนโดยการจัดตั้งกลุ่มข้าวขึ้น (80)</p> <p>4. สมาชิกและผู้นำของชุมชน บ้านก๊อ้น้อยดำเนินการจัดตั้ง กลุ่มข้าวโดยได้ไปศึกษาการ ดำเนินการกลุ่มข้าวของ บ้านทุ่งกล้วยและติดต่อขอ ความช่วยเหลือจากศูนย์สังคัม พัฒนา และก่อตั้งกลุ่มข้าวบ้าน ก๊อ้น้อยขึ้น ในระยะแรกสมาชิก ในหมู่บ้านไม่ยอมสมัครเข้าเป็น สมาชิกกลุ่มข้าว เนื่องจากกลัวว่า จะถูกให้นับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจากศูนย์สังคัมพัฒนาเป็น หน่วยงานของคริสตศาสนา อย่างไรก็ตามคณะกรรมการ</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุยปรึกษาหารือ (80) - การลงมือดำเนินการ (81-88) 	

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
		ดำเนินการได้ทำความเข้าใจกับสมาชิกในชุมชน ประกอบกับผลการดำเนินการกลุ่มข้าวสามารถแก้ปัญหาให้สมาชิกของชุมชนที่ข้าวไม่พอกินได้ สมาชิกของชุมชนได้มาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มข้าวมากขึ้น ผลการดำเนินการทำให้การกู้ยืมข้าวจากนายทุนลดลง นายทุนได้ลดอัตราดอกเบี้ยลงตามลำดับจนกระทั่งไม่มีการกู้ยืมข้าวจากนายทุนในที่สุด (80-88)		
31. การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย (อรสุตา เจริญรัตน์, 2543)	1. สมาชิกของชุมชนหมู่บ้านพอเพียง (ชื่อสมมุติ) ได้ร่วมกันปรับตัวให้อยู่ในระบบเศรษฐกิจได้ ท่ามกลางระบบเศรษฐกิจกระแสหลักแบบทุนนิยม โดยได้	1. ชุมชนตระหนักถึงปัญหาการทำลายป่าและระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบทุนนิยม (106)	1. เนื้อหา/องค์ความรู้ - การต่อรองกับรัฐ เพื่อการรักษาอำนาจของชุมชนในการดูแลและจัดการทรัพยากรป่าไม้ (108)	1. การวางแผนและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพของชุมชน (108) 2. การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (109)

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>ร่วมกันสร้างกระบวนการต่อรองกับรัฐ เพื่อรักษาอำนาจของชุมชนในการดูแล และจัดการทรัพยากรป่าไม้ นอกจากนี้ยังได้ร่วมกันปรับตัวทางเศรษฐกิจในด้านการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน และการจัดสรรผลผลิต (107-108, 114) โดยสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของคณะกรรมการดูแลป่าไม้ของชุมชน กลุ่มทอผ้า กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารข้าว</p> <p>2. สมาชิกของชุมชนบ้านพอเพียงส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ณ หมู่บ้านแห่งนี้เป็นเวลาหลายร้อยปี (63) สมาชิกของชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความผูกพันและความรักในเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อ</p>	<p>2. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาทางแก้ไข (107)</p> <p>3. สมาชิกของชุมชนและผู้นำได้ร่วมกันเลือกทางแก้ปัญหาโดยต่อรองกับรัฐ เพื่อรักษาอำนาจของชุมชนในการดูแล และจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันปรับตัวทางเศรษฐกิจในด้านการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนและการจัดสรรผลผลิต โดยสะท้อนให้เห็นในรูปของคณะกรรมการดูแลป่าไม้ของชุมชน กลุ่มทอผ้า กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารข้าว (107-108, 114)</p>	<p>- ภูมิปัญญาของชุมชนในการดูแลรักษาป่าไม้ โดยประยุกต์จากจารีตประเพณีของท้องถิ่น เช่น การสืบชะตาต้นไม้ (109)</p> <p>- การพัฒนาระบบนิเวศน์ และการอนุรักษ์พันธุ์พืช (109)</p> <p>- การดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์ (109)</p> <p>- การดำเนินการธนาคารข้าว (109)</p> <p>- การทอผ้าเป็นอาชีพเสริม (109)</p> <p>2. ฐานการเรียนรู้</p> <p>- สภาพของชุมชน (108-109)</p> <p>- องค์กรพัฒนาเอกชน (109)</p> <p>- สถาบันการศึกษา (109)</p> <p>- องค์กรระหว่างประเทศ (109)</p>	<p>3. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน (64)</p>

ชื่องานวิจัย (ผู้วิจัย, พ.ศ.)	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของชุมชน	สาระที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน		
		ลำดับขั้นตอน	องค์ประกอบ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
	<p>เรื่องผี เป็นบ่อเกิดแห่งคุณธรรม และค่านิยมของชุมชนที่ไม่ เบียดเบียนกัน (64)</p> <p>3. การที่ชุมชนหมู่บ้านพอเพียง สามารถปรับตัวให้อยู่ในระบบ เศรษฐกิจพอเพียงได้ในสภาพ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงให้ เห็นว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4. ผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน คือ เจ้าวัด ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ ของบุคคลทั่วไป (64) นายพืงพา (นามสมมุติ) ผู้แทนองค์กร เอกชนที่อยู่ในพื้นที่มานาน (109)</p>		<p>3. กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรึกษาหารือ <p>(108-109)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนความรู้กับ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนา เอกชน สื่อมวลชน องค์กรระหว่าง ประเทศ (109) 	

ประวัติผู้วิจัย

นายอดุลย์ วังศรีคุณ เกิดวันที่ 22 กรกฎาคม 2505 ที่จังหวัดพิจิตร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ปีการศึกษา 2527

สำเร็จการศึกษาปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2533 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2539 ปัจจุบันรับราชการที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่